

ORVOSI KÖNYVTÁRAK MEDICAL LIBRARIES

A Magyar Orvosi Könyvtárak Szövetségének hivatalos lapja
Official Journal of Hungarian Medical Library Association

2016. 13. ÉVFOLYAM 4. SZÁM

„Szép Tündérország támad föl szívemben
Ilyenkor decemberben.
A szeretetnek csillagára nézek,
Megszáll egy titkos, gyönyörű ígézet,
Ilyenkor decemberben...

...A kis Jézuska itt van a közelben,
Legyünk hát jobbak, s higgyünk
rendületlen,
S ne csak így decemberben.”
(Juhász Gyula)

KÖSZÖNTŐ / EDITORIAL	3
HÍREK / NEWS	4
NIIFI helyett KIFÜ	4
Startolt a NOTA	4
ELTE-EISZ könyvtári nyílt nap	4
Megújult a Videotorium	4
Maradj talpon!	5
Egy klikk a könyvtár!	5
Fókuszban	5
MOKSZ a Facebookon	5
EBSCO Research Databases	6
ProQuest Health Research Premium	7
MOKSZ / HMLA	8
A biblioterápia hazai útjának mérföldkövei	8
A Kenézy-villából az Élettudományi épületbe	12
ÖTLETBÖRZE / BRAINSTORMING	14
Egy orvosi könyvtár „másik arca” 2. rész	14
ESEMÉNYEK / EVENTS	18
Látogatás a Pincekórházban	18
Könyvtárosok látogatása a Pannon Hőerőműben	20
ÉVFORDULÓK / ANNIVERSARIES	22
Dr. Felpéczi Petz Aladár (1888-1956)	22
Dr. Zsemberi Miklós (1933-1980)	26
INNEN-ONNAN / FROM HERE AND THERE	28
ERASMUS+ a Pécsi Tudományegyetem Egyetemi Könyvtár és Tudásközpontban	28
ÖSSZEFOGLALÓ KÖZLEMÉNYEK / REVIEW ARTICLES	32
Magyar olimpikon orvosok	32
IFLA Trend Report – IFLA Trend jelentés	38
KÖZTÜNK ÉLNEK / LIVING AMONG US	44
„Felszálltam egy hajóra és azóta is ezen a hajón ülök” Beszélgetés Dr. Debrődi Gáborral a Mentőmuzeum igazgatójával	44
ELŐDEINK / PREDECESSORS	47
Hogy vannak nyugdíjas könyvtárosaink?	47
NÉVJEGY / CARDS	48
Szabolcsi Csilla	48
Regele Timea: Bocsásd meg	50
NEKROLÓG / NECROLOGY	51
Győke Jánosné 1933-2016	51
SZERZŐI ÚTMUTATÓ / INSTRUCTIONS FOR AUTHORS	52

Kedves Kolléga! Kedves Olvasó!

Igazi ünnepi, gazdag tartalmú számot ajánlhatok újból. A tragédiák mellett az emberséges magatartás csodálatos példáit mutatjuk be. Az 1956-os forradalom és szabadságharc 60. évfordulójáról mi, könyvtárosok is megemlékezünk. A könyvtáros szakmának Füzei István (1934-1956) személyében hősi halottja is van. Az Orvosi Könyvtárak ebben a számában Dr. Zsemberi Miklós (1933-1980) tragédiáját ismerhetjük meg, aki pécsi orvostanhallgatóként 1956. november 6-án súlyosan megsérült, deréktól lefelé megbénult. Az Egyetem akkori vezetői – elismerésre méltó módon – nem hagyták magára a fiatalembert, befejezhette az egyetemet és a Pécsi Orvostudományi Egyetem Központi Könyvtárában munkát is biztosítottak neki. Ugyancsak az 1956-os eseményeket és az emberi humánusit idézi fel a júniusi Mentőműzeumi látogatásunkkor a Pincekórház megtekintéséről szóló beszámoló. A Köztünk élnek rovatban pedig Dr. Debrődi Gáborral, a Mentőműzeum igazgatójával készült interjú olvasható.

A Kenézy Könyvtár múltját és jelenét villantja fel Dr. Virágos Márta.

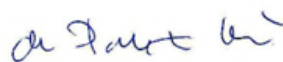
Dr. Felpéczi Petz Aladáról, a győri megyei kórház névadójáról megemlékezünk halálának 60. évfordulóján. Nem csak egy rokonszenves orvos életútját ismerhetjük meg, hanem találmányait, publikációit is.

Nyáron a riói olimpián részt vevő magyar sportolóknak szurkoltunk, akik szép eredményeket értek el. Ezért időszerű, hogy olyan olimpikonokra emlékezzünk, akik orvosi vagy gyógyszerészi hivatást választották, és a gyógyító munkában is sikeresek voltak.

Örömmel ajánlom dr. Bartos Évának, a tavaszi konferenciánkon elhangzott előadását cikk formájában, valamint a kassai kolléganőink – Judita Samuelisová és Eva Matušovičová – beszámolóját.

Az Ötlebörze rovatban a nyíregyházi Dr. Kállay Rudolf Orvostudományi Szakkönyvtár kiállításairól olvashatunk. Szeretettel ajánlom Elődeink rovatunkat, Kerti Sándorné Klárikával, a fehérgyarmati városi kórház volt könyvtárosaival Bede Gyöngyvér beszélgetett. Nagy öröömre szolgálna, ha több nyugdíjas kollega megosztaná velünk gondolatait!

Minden Kedves Kollégának Pilinszky János soraival kívánok Áldott Ünnepeket: „Az adventi várakozás lényege szerint: várakozás arra, Aki van; ahogy a szeretet misztériuma sem egyéb, mint vágyakozás az után, aki van, aki a miénk.”

Dr. Palotai Mária
MOKSZ elnök

kutató-fejlesztő helyek, közgyűjtemények és más oktatási, tudományos és kulturális szervezetek információs infrastruktúrájának és számítógépes hálózati szolgáltatásainak összehangolt fejlesztése, az országos és nemzetközi hálózati kapcsolatok, információs szolgáltatások elérésének biztosítása

Forrás: <http://infoter.eu/cikk/a-kifu-lett-a-jogutodja-a-nemzeti-informacios-infrastruktura-fejlesztési-intezetnek>

NIIFI helyett KIFÜ

2016. szeptember 1-jével a Nemzeti Információs Infrastruktúra Fejlesztési Intézet (NIIFI) a 1312/2016. kormányhatározatban foglaltak szerint beolvadt a Kormányzati Informatikai Fejlesztési Ügynökségbe. A jövőben a KIFÜ feladata a NIIF Program összefogása, valamint a folyamatban lévő projektek megvalósítása. A NIIFI feladata: a magyarországi felső- és közoktatási intézmények,

Startolt a NOTA

Az egészségügyben dolgozók, oktatók és tanulók részére készített magyar nyelvű szakirodalmi keresőszolgáltatás megkönnyíti a magyar nyelvű szakirodalmi források keresését. Eszköztől függetlenül, akár okostelefonról, a betegágy mellett állva is használható. A NOTÁ-val könnyen lehet keresgélni az Akadémiai Kiadó folyóirataiban: Orvosi Hetilap, Magyar Sebészet, Mentálhigiéne és Pszichoszomatika, más kiadók magyar nyelvű szakfolyóirataiban: pl. Lege Artis Medicinae, Hypertonia és Nephrologia, Ideggyógyászati Szemle, a hatályos szakmai irányelvekben, protokollokban, magyar nyelvű kulcsszóra adott angol nyelvű találatokban, a PubMeden. A NOTÁ portál jelenleg tesztüzem módban mindenki számára nyitott és elérhető a www.nota.hu honlapon.

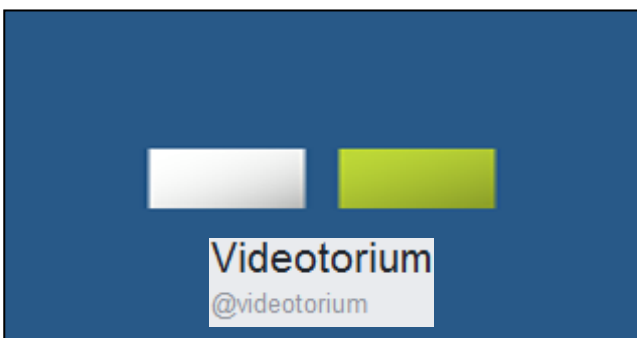

ELTE-EISZ könyvtári nyílt nap

Kapcsolódva az idei Könyvtári Napok rendezvényeihez, az Eötvös Loránd Tudományegyetem központi könyvtára és kari könyvtárai az MTA Könyvtár és Információs Központban működő EISZ Titkársággal együttműködésben könyvtári nyílt napot szervezett 2016. szeptember 15-én.

A rendezvény célja, hogy az egyetemi oktatók, kutatók és könyvtárosok, doktoranduszok és érdeklődő hallgatók számára tájékoztatást nyújtsanak az Elektronikus Információs Szolgáltatás Nemzeti Program keretében hazánkban elérhető online tudományos tartalmakról, illetve a nagy nemzetközi kiadók gyakorlati bemutató keretében ismertessék legújabb tartalmaikat és fejlesztéseiket.

Forrás: <http://eisz.mtak.hu/index.php/hu/41-elte-eisz-konyvtari-nyilt-nap.html>

Megújult a Videotorium

A tudományos videomegosztó portált a fejlesztők a KATALIST oldalán ajánlották az érdeklődők figyelmébe. A Videotorium célja: multimédiás repozitórium lehetőségének biztosítása a tudományos, köz-, és felsőoktatási, akadémiai, közgyűjteményi szféra és minden, a tudomány iránt érdeklődő felhasználó számára. A fejlesztés során nagy hangsúlyt fektettek a felhasználók visszajelzéseire,

s amint ígérik, ez a jövőben is így lesz! Érdemes hát felkeresni a www.videotorium.hu oldalt!

Magyar Könyvtárosok Egyesülete is. Örömmel delegáltak és javasoltak kollégákat játékosoknak. A játékban szegedi, szolnoki, budapesti, kiskunlacházi kollégákkal és a könyvtáros szakma fortélyait éppen most tanuló leendő kollégákkal kellett Kocsis Teréznek – aki maga is még egyetemre jár – megküzdenie.

Forrás: <http://www.mediaklikk.hu/video/maradj-talpon-585-adas-2016-10-24-konyvtarosok/#>

Maradj talpon!

A 2016. október 24-én 19:25-kor kezdődő műsor vendégei ezúttal könyvtárosok voltak.

Az Iskolai Könyvtárak Nemzetközi Hónapja alkalmából a Duna Televízió Maradj talpon! című televíziós vetélkedője a könyvtárosoknak és könyvtárostanárok számára biztosította a nyereség lehetőségét. A kezdeményezést felkarolta a Könyvtárostanárok Egyesülete és a

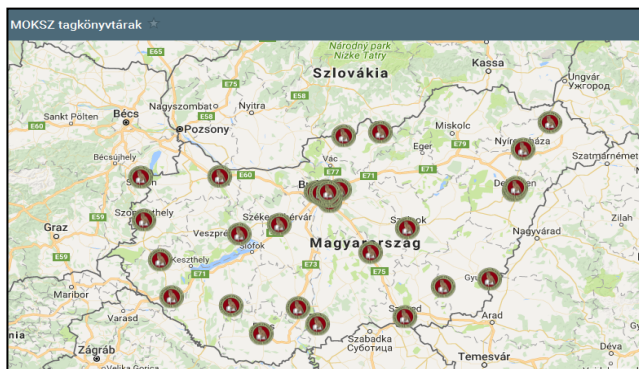

az orvostudományi és egészségtudományi tartalmak-szakadatbázisok – PubMed, MEDLINE, MOB – bemutatása sem.

Forrás: <http://www.lib.pte.hu/ek/adatbazis-roadshow-az-egeszsegtudomanyi-karon>

Egy klikk a könyvtár!

2016. november 10-én adatbázis roadshow-ra invitálták a Pécsi Tudományegyetem Egyetemi Könyvtár és Tudásközpont munkatársai az Egészségtudományi Kar hallgatóit, oktatóit, kutatóit. Az érdeklődők megismerhették az ETK Adatbázis Portálját, az EBSCO Discovery Service Keresőrendszert, az egyre népszerűbb multidiszciplináris adatbázisokat. Nem maradt ki

dományi Szakkönyvtár mutatkozott be, mely 1926-ban kezdte meg működését. (A Pekár Könyvtár 90 éves évfordulója alkalmából idén még egy különszámot is közread az Orvosi Könyvtárak!) *Forrás: www.moksz.org*

Fókuszban

Az új címen – www.moksz.org – elérhető MOKSZ honlap „Fókuszban” rovatát szeretnénk figyelmükbe ajánlani, ahol havi rendszerességgel mutatnak be egy-egy MOKSZ tagkönyvtárat. Szeptemberben az 1828-ban alapított Semmelweis Egyetem Központi Könyvtára, októberben az 1962-ben létrejött Zala Megyei Szent Rafael Kórház Egészségügyi Szakkönyvtár, novemberben pedig a PTE ETKK Pekár Mihály Orvosi és Élettudományi Szakkönyvtár mutatkozott be, mely 1926-ban kezdte meg működését. (A Pekár Könyvtár 90 éves évfordulója alkalmából idén még egy különszámot is közread az Orvosi Könyvtárak!) *Forrás: www.moksz.org*

MOKSZ a Facebookon

A MOKSZ Facebook oldalát is folyamatosan frissítjük. Magyar és angol nyelvű információkat továbbítunk ezen az oldalon az egészségtudomány az orvostudomány és ezek határterületeiről. Természetesen közérdekű és ismeretterjesztő híradásokkal is jelentkezünk és nem felejtjük el az ünnepeket sem, amelyek megszépítik hétköznapijainkat. Havonta átlagosan 109 eseményről informáljuk az érdeklődőket, és 18 embert

érünk el. Szeretnénk ezt a szolgáltatásunkat népszerűbbé tenni. Kérjük, látogassanak el a MOKSZ oldalára <https://www.facebook.com/> Észrevételeiket az Orvosi Könyvtárak szerkesztőségébe várjuk!

A MEDLINE with Full Text a MEDLINE index hatalmas gyűjteménye, amely több mint 1 400 orvosi folyóiratot tartalmaz teljes szöveggel.

A legtöbbet használt folyóiratok közül számos késedelem (embargó) nélkül érhető el, így az információ a megjelenés pillanatában elérhetővé válik a felhasználók számára (pl. Annals of Internal Medicine, Clinical Pediatrics, Vascular & Endovascular Surgery stb.)

A folyóiratokban található „natív PDF” illusztrációk (táblázatok, grafikonok, fotók) válogatott indexelésének köszönhetően, a MEDLINE with Full Text felhasználói az EBSCOhost keresőfelületén közvetlenül dolgozhatnak több mint 1,200 folyóiratról származó illusztrációval is.

A MEDLINE with Full Text tartalma:

- Teljes szöveg - több mint 1 400 licenszelt folyóirathoz
- Teljes szöveg – akár 1936-ig visszanyúló archívummal
- Hivatkozás - több mint 5 600, a MEDLINE-on indexelt folyóirathoz
- TÁVOLI HOZZÁFÉRÉS biztosítva

Egy promotív előfizetési áron 2017. évre megrendelhető 2016. december 15-ig az EBSCO-tól!

További információ, ügyféltámogatás/tréning: EPPrague@ebscohost.com

Health Research Premium

Áttekintés

A Health Research Premium a ProQuest különleges és gazdag orvostudományi tartalma, amely több mint 5,500 folyóiratot dolgoz fel a klinikum, pszichológia, egészségügyi menedzsment, ápolás, páciens tájékoztatás és közegészségügy területén. A legjelentősebb címek, BMJ, Nature, Lance, NEJM mellett fontos bizonyítékon alapuló tartalmak is megjelennek, pl. szinopszisok, tanulmányok, összefoglalók, és kiadványok mint Journal Watch és a Curbside Consultation. Mind az oktatásban, mind a kutatásban és gyakorlati orvoslásban szükséges tartalmakat gyűjti egybe, tudományos folyóiratok mellett konferenciaanyagok, szakmai kiadványok, disszertációk és videók, stb. is segítik a felhasználót. Aggregátorok között a legrövidebb embargóval dolgozunk.

A tartalom koncentrál az

- OKTATÁSRA – képzési tartalmak különleges kombinációja, tudományos irodalom, klinikai referenciaanyagok.
- KUTATÁSRA - alapvető tudományos folyóiratok és az új orvosi eredmények, ötletek megjelenésének a kiadványai.
- GYAKORLATI TÁMOGATÁS – disszertációk a legjelentősebb orvostudományi egyetemekről, bizonyítékon alapuló összefoglalók, és gyakorlati klinikai útmutatók.

SCImago Rangsor

A SCImago folyóirat rangsor a Scopus® adatbázis (Elsevier B.V.) információi alapján tartalmaz tudományos indikátorokat a kiadványokról www.scimagojr.com/journalrank.php

Az adatbázis több mint 3.380 folyóirata szerepel a SCImago rangsorban, 20 címe az első 30 SCImago rangsorolt címek közül kerül ki, az első 100 SCImago folyóiratból pedig 54 cím, az első 200-ból pedig 95 szerepel a Health Research Premium gyűjteményben.

A Health Research Premium Collection hét nagy orvostudományi adatbázis tesz együttesen elérhetővé, köztük a MEDLINE-t. Könnyen kiegészíthető egyéb tartalmakkal is, pl. további adatbázisok, elektronikus könyvek.

- Medical Database
- Family Health Database
- Health Management Database
- Nursing and Allied Health Database
- Psychology Database
- Public Health Database
- MEDLINE

http://www.proquest.com/products-services/hospital_collect_sht.html

A biblioterápia hazai útjának mérföldkövei

Dr. Bartos Éva

Könyvtári Intézet, Igazgatóság

bartos@oszk.hu

1. A kezdetek: a biblioterápia esélyei Magyarországon

Biblioterápia-történeti ismereteink alapján tudjuk, hogy nagyjából a 19. század első harmadában, első felében jelölhető meg az az időszak, amikor az olvasás, olvastatás jótékony hatásának kihasználására irányuló tudatos szándékok először megjelentek Amerikában. Orvosok felismerése nyomán és könyvtárosok közreműködése révén először általános kórházi osztályokon, később más „zárt” intézményekben (börtönök, javító-nevelő intézetek, öregek otthonai, értelmi sérültek, állami gondozottak otthonaiban) is alkalmazni kezdték feszültség oldás, hangulatjavítás, közérzet befolyásolás, az ingerszegény környezet ellensúlyozása céljából. Azt is büszkén elmondhatjuk, hogy Magyarország ekkor, a kezdeteknél, még szinte szinkronban volt Amerikával. Hivatkozhatunk e téren Batári Gyula ezzel kapcsolatos kutatásaira és publikációira.

Amerikából kiindulva a tevékenység fokozatosan „elvilágiasodott”: kilépett a kórházak, zárt intézmények falai közül és a 20. század közepére mint *fejlesztő biblioterápiái ágazat* honosodott meg a mindennapi problémakezelés és a pszichés ártalmak megelőzésének lehetőségei között az iskolákban, a könyvtárakban, a klubokban, a közösségi terekben. Térhódítása más kontinensekre is áttért. Hazai viszonylatban, sajnos, korábbi szinkronitásunkat elvesztettük, így gyakorlatilag több mint száz évet elvesztegettünk. Ennek olyan komplex történelmi, társadalmi, néplélektani és orvosi-szakmai okai voltak, melyek elemzésére itt és most nem térünk ki. Gerevich József professzor röviden abban összegezte a jelenséget, hogy a kelet-közép-európai humán paradigma összetevői, vagyis a humán segítséget lényegileg meghatározó szociokulturális erőterek és a humán szakemberek gondolkodását vezérlő elvek és értékek lényegesen eltértek a nyugati kultúra paradigmatisztikus vonásaitól.

Szerencsére azért az 1960-as évektől lassú változások történtek ebben a régióban, ebben a társadalmi berendezkedésben is. A társadalomtudományok „mozgolódása”, a pszichológia, a szociológia szólásszabadságának viszonylagos visszanyerése, a nyugati szakirodalom és szépirodalom fokozatos hozzáférhetőbbé válása, végül pedig a rendszerváltás megtörténte, a polgári demokrácia kibontakozása javította a fejlesztő, megelőző jellegű biblioterápia hazai elterjedésének esélyeit. Orvostudományi vonalon a hagyományos pszichiátriai gyógymódok kiváltása és megújításának igénye - legalább szűk szakmai berkekben - ugyancsak kezdett teret engedni a pszicho-szociális eredetű problémák kezelésében, megelőzésében a lehetséges új terápiaiak,

A MOKSZ és az ÁEEK Országos Egészségtudományi Szakkönyvtára közös szervezésében 2016. április 7-én került megrendezésre az „Egészség-Információ-Könyvtár” 2. konferenciája. Egyik előadóját, Dr. Bartos Éva cikkét szeretnénk az érdeklődők figyelmébe ajánlani!

eszközök, formák, módszerek keresésének. A pszichiátriában – más művészetterápiák társaságában - a *klinikai biblioterápia* fokozatosan teret kapott.

A *fejlesztő, megelőző biblioterápia* beható megismerése és az alkalmas magyarországi közvetítői réteg megtalálása is megkezdődhetett. A célhoz elvezető út keresése szisztematikusan a könyvtárossághoz kapcsolódott. Ennek kézenfekvő mintája az Amerikai Könyvtáros Szövetség (ALA) befogadó eljárása volt, mely 1939-ben megalakította első biblioterápiás bizottságát és a biblioterápiát hivatalosan elismerte a könyvtári szolgáltatások között. Az amerikai könyvtári gyakorlat felfogása szerint a tájékoztatás, az olvasóvezetés és a biblioterápia szoros kapcsolatban állt egymással, utóbbit az olvasónevelés speciális célú, kifinomult formájának tekintették és tekintik manapság is, mondván: „a szakképzett könyvtáros készségei hatékonyan támogatják a biblioterápia gyakorlatát”.

2. Lépések az alkalmas közvetítői réteg megnyeréséért

Az Országos Széchényi Könyvtár részlegeként működő akkori (70-es évekbeli) Könyvtártudományi és Módszertani Központ Olvasáskutatási osztálya elkötelezetten a folyamat élére állva lépésről lépésre folytatta a *hódítást* a könyvtáros szakma megnyerésére.

Kutatási témaként kezelte a kérdést, közreadta a fellelhető szakirodalmi munkákat, támogatta a hazai kísérleteket és próbálkozásokat (pl. olvasótáborok). Elkészítette és a könyvtáros képzés felsőoktatási tankönyveibe beillesztette a biblioterápia ismertetését az olvasásismeret fejezetei közé, megszerkesztette és 1989-ben kiadta az első kézikönyv jellegű biblioterápiás olvasókönyvet, mely ismereteket közölt a biblioterápia kialakulásáról, bemutatta az akkor hozzáférhető külföldi tapasztalatokat Amerikától az NDK-ig, beszámolt a hazai kezdeményezésekről, ismertetett alapvető módszertani megoldásokat, megfontolásokat.

Megvolt tehát az alkalmas közvetítői réteg, a továbblépés érdekében pedig alapvető feltétel lett a megfelelő felkészítés, képzés mielőbbi megindulása!

3. A potenciális szakember gárda létrehozása

a) Képzések könyvtári területen, könyvtárosok számára

A könyvtárak, könyvtárosok részéről hatalmas érdeklődés nyilvánult meg a téma iránt. Megszámlálhatatlan mennyiségű tájékoztatót, egyedi, alkalmi képzést tartottunk az ország közkönyvtáraiban, iskolai könyvtáraiban - a könyvtáros tanszékek, könyvtárszakmai és egyéb civil szervezetek együttműködésével.

A kórházi könyvtárosok szinte azonnal felmerülő érdeklődéséről és bekapcsolódásáról is szeretnék említést tenni: emlékszem az ORFI-ban szervezett tájékoztató előadásokra, az Ezüstbagoly Alapítvány sokrétű támogató közreműködésére, helyi vagy regionális előadásokra mint pl. a zalai kórházi könyvtárosok továbbképzése. A kórházi könyvtárosok közül néhányan később a szervezett képzésbe is bekapcsolódtak, felsőfokú szakirányú képzettséget szereztek, és ma is értékes, tartalmas tevékenységet folytatnak, mint Beliczay Anna az ORFI-ban.

Tanfolyami keretek között még a Könyvtártudományi és Módszertani Központban kezdődött és jogutódjában, a Könyvtári Intézetben folytatódott és tart a mai napig is a formális, szervezett, akkreditált biblioterápiai képzés, szentendrei helyszínnel. A program célja a külföldi gyakorlatban régóta elfogadott eljárás beillesztése volt a hazai gyerekkönyvtárosi, később mindenfajta könyvtárosi munkába, hogy a résztvevőket megismertesse a biblioterápia elméletével és történetével, felkészítse őket a biblioterápiás csoportok vezetésére, nagyobb mentálhigiénés kompetencia megszerzésére. A képzés egyértelművé tette a fejlesztő biblioterápiának az olvasásfejlesztésben és a személyiségfejlesztésben megnyilvánuló lehetőségeit. A megszerzett ismeretek birtokában a könyvtárosok munkájukat változatosabbá, differenciáltabbá, színvonalasabbá és célirányosabbá tehetik.

b) Kórházi „szabad képzésből” egyetemi szakirányú továbbképzés

A 90-es évek közepétől a Péterfy Sándor u. Kórház Krízis-intervenciók osztályán un. *hétvégi szabad képzést* indított meg és folytatott éveken keresztül Dr. Hász Erzsébet, számos nagy tekintélyű szakembert is megnyerve a képzés számára.

A kórházi szabad képzésből hamarosan speciálkollégium alakult az ELTE BTK-n, majd tanfolyami rendszerű biblioterápiái, később tréningnek nevezett (Bibliotréning) képzés a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen, melyet végül ugyanitt egyetemi szakirányú továbbképzésként akkreditáltak a 2000-es évek közepén, de sajnos, néhány évfolyam kibocsátása után megszűnt.

Erre az akkreditációs programra alapozva hirdetett 2012-től a Kaposvári Egyetem szakirányú továbbképzést, majd 2014-től a Pécsi Tudomány Egyetem is, mely utóbbi az egyéb művészetterápiás képzések terén is komoly múlttal rendelkezik.

Ezeket a szakirányú továbbképzéseket a legkülönbözőbb alapidplomával rendelkező hallgatók végezhetik el, így a gyakorlati működésük, tevékenységük is sokféle területen tud megvalósulni, így a klinikumban is.

c) A meseterápiás tevékenység, képzés és kutatás önállósodása

A meseterápia mint speciális terület – legalább is a Boldizsár Ildikó nevével fémjelzett tevékenység - gyakorlatilag önállósodott. Az általa kidolgozott és alkalmazott, prevenciót és gyógyítást egyaránt szolgáló Metamorphoses Meseterápiás Módszer, valamint a személyéhez fűződő elméleti kutató és képző műhely már évek óta önálló szakmai úton jár, csak gyökereiben kapcsolható a biblioterápiához.

4. Jelen és jövő: meddig jutottunk, merre tartunk a közvetítői oldalon?

Négy évtizedes készülődés után vajon van még aktualitása a biblioterápiának Magyarországon? Nyugodtan kijelenthetjük, a biblioterápia alkalmazásának aktualitása változatlanul fennáll.

Az életkori sajátosságoknak, megélt élethelyzeteknek megfelelő emberi problémák mindig voltak, vannak, lesznek. Egyre növekszik a veszélyeztetettség, főként a gyermekek és ifjak esetében, de a felnőttek és időskorúak egzisztenciális biztonsága és mentális egészsége tekintetében is. Szakemberek szerint a gyermekek és fiatalok mentálhigiénés szükségletei nálunk is messze felülmúlják azon szakemberek számát, akiknek hivatalból kötelességük segítséget nyújtani. Felelőtlenség és súlyos mulasztás volna tehát a könyvekben, az irodalomban rejlő lélek-gyógyító erőt kiaknáztatlanul hagyni a leginkább segítségre szorulóknak ellátása során, mert az, mint természetes, szelíd gyógymód, oly magától értetődően kapcsolódik a könyvtárosok munkaterületéhez.

Pozitív megközelítésben pedig azt mondhatnánk: a humán értékek védelme, az életminőség javítása, az értelmes élet kialakításának igénye, az esztétikai, érzelmi, szociális érzékenyítés szükségessége, a személyiség finomhangolása ugyancsak indokoltá teszi ennek a terápiának az intenzív széleskörű alkalmazását.

5. Vajon mostanra megérett már a biblioterápia elfogadására, befogadására a magyar társadalom? Megvan a kellő fogékonyság a bevonhatók, az „érintettek” oldaláról?

Nézzük meg tárgyilagosan a tényeket:

- a „terápia” manapság már nem negatív fogalom, mely idegenkedést váltana ki, hanem kifejezetten divatos, vonzó megjelölés (lásd: mozgásterápia, illatterápia, fényterápia stb.)
- a kelet-közép-európai mentalitás a társadalmi változások következtében is (félelem, görcsösség, gátlásosság, bezárkózás stb.) oldódóban van, bár nyitottságban még messze vagyunk az amerikaitól, de talán nem is kell megcéloznunk azt a szintet
- a közösségi értékek (szolidaritás, felelősség, együttérzés, segíteni akarás) fokozatos előtérbe kerülése

elősegítheti a terápia értékeinek vállalását

- társadalmi program szintjére emelkedik az életen át tartó tanulás szükségessége, a nem-formális és informális tanulás jelentősége felértékelődik, ebből a szempontból is számításba vehetjük a biblioterápiát
- az olvasási kompetencia, az olvasásfejlesztés kérdésének folyamatos napirenden tartása hitelesíti és tudatosítja a téma fontosságát
- az eddig két alkalommal (2003, 2011) Budapesten megrendezett nemzetközi művészetterápiás kongresszus (Dr. Hász Erzsébet szervezésében) közelebb vitte Magyarországot a világhoz, növelte az ország és egyúttal a téma presztizsét.

6. Az igazi mérföldkő

Gerevich József professzor az 1989-ben megjelent biblioterápiás olvasókönyv előszavában már *jelentős mérföldkőnek* nevezte egyáltalán a kötet megjelenését. Igazi mérföldkőről azonban még csak beszélhetünk. Az elfogadtatás sok területen megtörtént, igény van, egyre gazdagodó és differenciálódó képzés van, az alapvető szakember gárda kinevelődött, bizonyos mennyiségű és minőségű tapasztalatunk is van már, bizonyítja a publikációk egyre gyarapodó száma. A biblioterápia, négy évtized múltán, magyarországi pályafutása során, véleményem szerint új szakaszhoz érkezett: már **a professzionális tevékenység igényével léphet fel.**

Ennek az éremnek is két oldala van: ez óriási előrelépés és óriási felelősség is egyben. A hivatalos „szakmäsítés” a társadalom, a közvélemény oldaláról nézve nem csak presztizst, hanem bizonyos követelményeknek való megfelelést is jelent: kontrollt, nyilvánosságot, számonkérhetőséget, eredményességi, hatékonysági mérések kidolgozását és bevezetését, dokumentációt, kutatási programokat, érdemi publikációkat.

A „szakmäsítés” további követelménye, hogy a biblioterapeutaként tevékenykedő szakemberek nem hagyhatók magukra, sokféle segítséget igényelnek: utánkövetést, konzultációt, szakirodalmat, folyamatos ismeretbővítést és megerősítést, módszertani támogatást, szervezett tapasztalatcseréket, központi támogató szolgáltatásokat, érdekképviselést.

Mindezek megteremtése, kialakítása megint csak hosszú folyamat. Remélhetőleg nem lesz szükség újabb négy évtizedre az eredmények érezhetővé válásáig!

A Kenézy-villából az Élettudományi épületbe

Egy orvosi gyűjtemény elhelyezésének fél évszázada

A Debreceni Egyetemen könyvtárának megalapításakor úgy tervezték, hogy központi intézményként az összes kar irodalom-igényét kielégíti majd, így az 1918-ban megalakult orvosi karon sem létesítettek kari könyvtárat. A folyamatosan épülő klinikákon azonban tágas, szép bútorzatú tanszéki könyvtárak jöttek létre, jelentős gyűjteménnyel. Bár az önálló könyvtár igénye nem sokkal később már felmerült [1], megvalósítani csak közel három évtizeddel később sikerült. A kar végül 1947-ben hozott határozatot az orvoskari könyvtár felállítására, aminek megszervezésével Törő Imre

Kenézy Gyula szobra, egykori villája előtt [2]

anatómusprofesszort bízták meg. Törő feladata nem volt egyszerű, hiszen sem helyiség, sem személyzet nem állt rendelkezésre. Több lehetőség felvetése után az induló könyvtár átmenetileg az Anatómiai Intézet könyvtárában kapott helyet és egy nyelveket jól beszélő munkatársat.

Az orvosi könyvtár 1949-ben költözött át Kenézy Gyula professor egykori villájának két földszinti szobájába, és ekkor határoztak arról is, hogy hivatalosan felveszi az egyetem létrehozásában elévülhetetlen érdemeket szerzett professor nevét: megszületett a Kenézy Könyvtár. Az ezután következő két évtizedet a „lassú fejlődés és fokozatos térfoglalás” korszakának nevezhetjük. A kétszintes, pincével együtt 730 m²-es villának ugyanis több lakója is volt akkoriban: a nagyobbik részében professorok laktak, de ideköltözött a megalakult Marxista Intézet és egy ideig óvodaként is funkcionált. Külön érdekesség, hogy Csokonai adó néven az egyik üres helyiségbe korszerű stúdió települt, amely szép zenével szórakoztatta a betegeket és a dolgozókat. A haladó szellemű stúdiót 1956 után számolták fel.

A könyvtár 1971-ben önálló szervezeti egységgé vált, központi hatáskörrel, amivel egy időben jelentős területbővítés is történt. 1972-ben felavatták az új emeleti részt, ahol kurrensfolyóirat-olvasó, oktatóklub, munkaszobák és a szociális helyiségek kaptak otthont. A földszinten maradt a hallgatói olvasó, a kölcsönző és

Olvasóterem a DOTE Kenézy Könyvtárában

típusú könyvtári szolgáltatások biztosítására és az „könyvtárhasználati órák” tartásához igazítva végezték.

az általános tájékoztatás. A villa teljes „elfoglalására” végül 1981-ben került sor, amikor az egyetem kizárólagosan a könyvtár céljaira bocsátotta az épületet. Ezzel együtt a kor könyvtárszakmai szempontjainak megfelelő, jelentős átalakítás is kezdődött, amely 1983-ban fejeződött be. A pincében kapott helyet egy modern, 80 000 kötet befogadására alkalmas tömör raktár, a reprográfiai szolgálat, valamint a kibővített könyvkötézet. A földszintre került minden olvasóterem, azzal a céllal, hogy jobb hozzáférést biztosítsanak a gazdag folyóirat-gyűjteményhez. 1994-ben egy modern számítógépes kutató/oktatótermet alakítottak ki, terminálokkal és multimédia-munkaállomásokkal. A fejlesztést az új akkor újdonságnak számító, tantervbe beépített

Ezek a beruházások mutatták, hogy az orvosegyetem számára fontos volt a korszerű könyvtári szolgáltatások biztosítása, de az is nyilvánvalóvá vált, hogy ez az infrastruktúra hosszú távon nem fog megfelelni a gyorsuló ütemű elvárásoknak és a közelgő 21. század igényeinek. Ezért már az 1990-es évektől kezdve felmerültek egy új könyvtár létesítésének tervei, melyek végül tíz év várakozás után realizálódtak. A 2006-ban átadott élettudományi épület könyvtári szárnyában az orvostudományi mellett a biológia és kémia szakgyűjtemények is helyet kaptak. A költözéssel az orvosi gyűjteményt több mint 50 évig őrző Kenézy-villa funkciója is megváltozott, de a Kenézy Élettudományi Könyvtár nevében tovább él a fél évszázados kapcsolat emléke.

Irodalom:

- [1] Petró Leonárd, 'A DEENK Kenézy Élettudományi Könyvtárának rövid története : 1. rész', *Orvosi Könyvtárak a Magy. Orvosi Könyvtárak Szövetségének hivatalos lapja (A MOKSZ Hírlevél jogutódja)*, 6. évf. (2009).
- [2] https://www.kozterkep.hu/~/20779/Kenezy_Gyula_Debrecen_2013.html#photo-141441

*Múlt és jelen. A DOTE Kenézy Könyvtára és a DEENK
Kenézy Élettudományi Könyvtár*

Dr. Virágos Márta

Debreceni Egyetem

Egyetemi és Nemzeti Könyvtár

marta@lib.unideb.hu

Egy orvosi szakkönyvtár „másik arca”

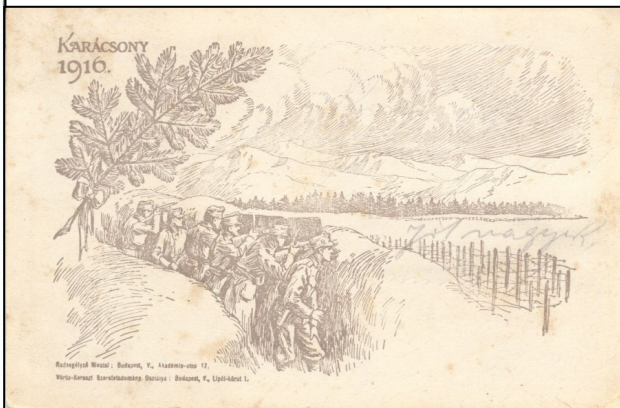
2. rész

Ahogy híre terjedt kiállításainknak, kiderült, hogy vannak dolgozóink, akik világháborús emlékeket gyűjtenek.

Így került sor „A 100 éve kezdődött 1. világháború katonai egészségügyének néhány emléke” című kiállításra, 2014. júliusában valamint, novemberben a „Hetven éve történt...” című kiállításra, mely a 2. világháborús eseményeket és a nyíregyházi Erzsébet Közkórház emlékeit idézte.

Minden karácsonykor régi képes levelezőlapokkal köszöntjük olvasóinkat!

Olyan gyermekrajzokat is bemutatunk, amelyeket a Gyermekosztály, ill. a Gyermekrehabilitációs Osztály kis betegei rajzolnak abban az évben óvónői irányítással a kórházi ápolás ideje alatt.

Húsvétkor a képes levelezőlapok mellett kézzel festett tojásokkal, színes „Tavaszi idéző” tárgyakkal is gazdagítjuk az összeállítást.

A művészeti anatómia jegyében szakkönyvtárunk archív állományából „Anatómia grafikai szemszögből” címmel válogattunk könyveket.

Pszichotikus Betegségben Szenvedők Szabolcs – Szatmár – Bereg Megyei Érdekvédelmi Egyesületének, a megváltozott munkaképességű, pszichotikus betegek által készített, újra hasznosított termékekből összeállított kiállítással és értékesítéssel, karitatív szolgálatot is teljesítettünk. Az Egyesület a „Segítő Vásárlás tanúsító védjeggyel” is rendelkezik.

Kapcsolódunk Nyíregyháza város rendezvényeihez is. A „Nyíregyházi Települési Értéktár Bizottság” által kezdeményezett – a helyi hungarikumok bemutatására létrejött „Értékes esték” programsorozat keretében, a két felterjesztett orvosunkról állítottunk össze emlékeket. „Értékes esték – Kórházunk értékei Dr. Eisert Árpád, Dr. Korompay Klekner Károly” címmel. Dr. Eisert Árpád, a szívsebészet úttörőjeként végzett első ízben műtéteket Nyíregyházán, ill. hazánkban, megelőzve sok más, fejlettebb egészségüggyel rendelkező európai országot is. Pericarditis constrictiva tbc. (páncélszív) miatti sikeres műtét, aortaisthmus-stenosis műtét, és elektív (előre eltervezett) műtét, egy mitralis stenosisos betegen. Dr. Korompay Klekner Károly pedig városunk egészségügyének és közéletének szintén kiemelkedő alakja volt, aki 1910-44 között gyógyított Nyíregyházán. A kiállítások szervezésével nem titkolt célom az, hogy az olvasókat ilyen eszközökkel is becsalogassam a könyvtárba, nyilvános szakkönyvtár lévén minél szélesebb réteg ismerje meg a többi szolgáltatásunkat, a fenntartóink büszkéik legyenek ránk, a dolgozóinknak pedig megadva az esélyt a kikapcsolódás ezen módjára ill. a bemutatkozásra.

Kiállítók: Bede Józsefné, Bede Júlia Lilla, Dr. Gaál Zsolt, Gajdics Emese, Dr. Guthy Ildikó, Gyermekosztály betegek, Gyermekrehabilitációs Osztály betegek, Horváth Jánosné, Dr. Jakó János, Dr. Kálmán Enikő, Dr. Kavalecz Fatime, Kincs Levente, Dr. Papp Zsuzsanna, Pszichiátriai osztály betegek, Pszichiátriai Szakkórház betegek, Szabó Erika, Dr. Tölgyesi Katalin, Závodny Mária

Bede Józsefné

Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kórházak
és Egyetemi Oktatókórház
Dr. Kállay Rudolf Orvostudományi Szakkönyvtár
és Közművelődési Gyűjtemény
bede.jozsefné@szszbmk.hu

Látogatás a Pincekórházban

A Magyar Orvosi Könyvtárak Szövetsége 2016. június 9-én rendezett szakmai napja egyik rendezvénye volt, hogy ellátogattunk a budapesti Pincekórházba. A látogatásnak különös hangulatot adott, hogy az idén ünnepeljük az 1956-os forradalom és szabadságharc 60. évfordulóját. Néhány kiragadott gondolat Mihályfi-Tóth Alex – a Mentőműzeum munkatársa – a Pincekórházat a MOKSZ tagjainak bemutató előadásából.

A Pincekórház a Mentőműzeum és egy másik – szintén a Bajcsy-Zsilinszky útra néző – épület alatt elterülő labirintus szerű, kb. 700 m² területű, összenyitható pincerendszerben került kialakításra. 1944 tavaszától üzemel. Segélyhelyként működött. Már a márciusi bombázások alatt tudtak betegeket fogadni itt. Egészen addig maradhatott itt a sérült

személy, amíg valamelyik kórházban nem szabadult fel egy ágy, ahová elszállíthatták.

Ezt a világháborús gyakorlatot elevenítették fel és valósították meg a mentősök az 1956-os forradalom ideje alatt. Ismét a Markó utcai légoltalmi pincerendszer helyiségeibe rendezték be szükségkórházukat. Az akkor igazgatónak – Oravecz Bélának – ebben már nagy gyakorlata volt.

Október 24-től megközelítően két héten keresztül fogadták és látták el a szabadságharc sebesültjeit. Az ideszállított sérülteket, ha tudták regisztrálták, feltüntették róluk a szükséges adatokat, majd ellátták őket.

Kórtermeket is rendeztek be a számukra, sőt műtőt is tudtak üzemeltetni, ahol a sürgős beavatkozások, műtétek elvégezhetőek voltak! Október 25-től Oravecz Béla rendelete alapján a beszállított sebesültekről nem készítettek többé pontos nyilvántartást. Nem szerették volna – egy esetleges megtorlás esetén – a szovjetek és „segítőik” dolgát ezzel megkönnyíteni. A forradalom napjai alatt vöröskeresztesek, önkéntesek – köztük sok buszsofőr – is segítettek a mentősök munkáját. Betegeket, vért, ellátmányt szállítottak.

A Pincekórház nyílt ellátóhely volt, így bárki aki segítséget kért, rögtön kaphatott is. A sors iróniája, hogy a Pincekórházban szovjet katonákat, tiszteket is elláttak. Hogy a bajbajutottak segítése folyamatos legyen, Oravecz Béla valamennyi mentős munkatársát berendelte, senki sem adhatta le a szolgálatát, úgynevezett „vészriadó” lépett érvénybe. A mentés munkáját nagyban hátráltatta egy az októberi események alatt szárnyra kapott téves hír, miszerint az Országos Mentőszolgálat fegyvereket és lőszereket szállít az ÁVH számára. A forradalmárok ezért sokszor megállították a mentőket, hogy igazoltassák őket.

Az igazságot a Kispesti Figyelő 1956. november 2-i számában tette közzé:

„Még október 23-án este elterjedt a hír, hogy az ÁVH a mentőszolgálat autóin szállít lőszert a Bródy Sándor utcába. Egyesek a hír hallatára a mentőket ÁVH-s bérenceknek minősítették. Íme az igazság: hamis címre, eldugott utcákba csalták a mentőautókat, s ott röviden végeztek a személyezettel. Több orvos, ápoló, sofőr esett a merényletek áldozatául.

Köszönettel tartozunk népünk nevében a mentőknek, mert életük veszélyeztetésével is szállították a harc sebesültjeit, békés lakosságra lövő orosz tankok áldozatait, kiknek száma értesüléseink szerint Kispesten nyolc halott és mintegy félszáz sebesült.”

A másik mentést hátráltató tényező, hogy a szovjet sortűzek a mentőket sem kímélték. Puskagolyók luggatták a mentőautók oldalát, így a bent ülők közül is többen kaptak halálos sérülést, súlyos sebesüléseket. Dr. Lehocz Veronika nevét meg kell említeni ezen események kapcsán. Ő volt az a mentőorvos, akit olyan súlyosan eltaláltak, hogy csaknem belehalt.

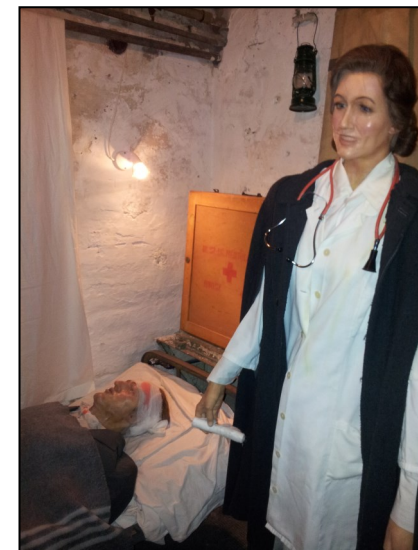

A Pincekórház lejárata előtt látható Falkai Tamás arcképe. A kép alatti felirat szerint Felkai Tamás „az 1956-os Forradalom és Szabadságharc idején a két hétig tartó harcok alatt folyamatosan szolgálatot teljesített. Humánus önzetlen magatartása a mentő-társadalomban mindvégig mintaértékű volt és marad.”

A Pincekórházban kétnyelvű, „Az Országos Mentőszolgálat helytállása az 1956-os forradalom és szabadságharc idején = The Commitment of the National Ambulance Service during the 1956 Revolution and Freedom Fight” című filmet vetítenek az érdeklődők számára.

A Pincekórházban ma látható kiállítást – a megmaradt fotók alapján – korhűen próbálták berendezni. A bemutatott eszközök, lepedők, ágyak közül eredeti darabok is vannak. A nagy precizitással készített élethű viaszbábuk is eredeti dokumentumok felhasználásával készültek.

A Pincekórházról, látogathatóságáról az alábbi címen kaphatnak bővebb információt az érdeklődők.

<http://www.mentomuzeum.hu/hun/kiallitasaink/pincekorhaz-1956>

Az Orvosi Könyvtáros olvasóinak figyelmébe szeretném ajánlani Debródi Gábor: Az Országos Mentőszolgálat helytállása 1956-ban című cikkét is!

<http://orvostortenet.hu/tankonyvek/tk-05/pdf/4.23/debrodi omsz helytallasa 1956idejen.pdf>

Közreadja: **Dr. Gracza Tünde**
PTE EKT K Pekár Mihály Orvosi és
Élettudományi Szakkönyvtár
gracza.tunde@lib.ptt.hu

Könyvtárosok látogatása a Pannon Hőerőműben

2016. május 31-én a francia tulajdonú Pécsi Hőerőművet, amely Európa legnagyobb biomassza erőműve. (2013-tól álltak át erre az energiaforrásra.)

Még az épület előtt várakozva, láthattuk az egymást követő kamionokat szalmabálákkal megrakodva.

A program első felében a bemutatóteremben jól összeállított, technikai szempontból színvonalas, nagyon változatos tartalmú, szemléletes, humorral is fűszerezett egy órás bemutatót kaptunk az Erőmű történetéről, működéséről. Szellemi játékon mindannyian, fizikai erőnlétpróbán pedig az, aki vállalkozott rá is részt vehettünk.

Maketteken ábrázolták a szénbányászatot (lyukakon benézve valós filmet látva a fejtésről), fatörzseket kiállítva tanulmányozhattuk azokat a fizikai szabálytalanságokat, vagy különféle fabetegségeket, amelyek miatt azok ipari célú (pl. bútorkészítésre) feldolgozásra nem kerülhetnek, vagy ott keletkeznek hulladékként, a különféle biomassza alapanyagokat rejtő edényekbe nyúlva megtippelhettük, hogy melyiket tartalmazhatja, szobakerékpárokat hajtván megnézhattuk, hogy mekkora mennyiségű energiát tudunk termelni, és hogy azzal az energiával mit tudunk működtetni (notebook, televízió, fürdőszobai, konyhai berendezés stb).

Az előzetes tájékoztatással ellentétben ezen a részen a programnak lehetett fényképezni. Nagyon sajnáltam, hogy nem vittem magammal a fényképezőgépet! Bár készített rólunk fotót a kedves, várandós hölgy, de Ő inkább a személyeket fényképezte "akció" közben, és nem a látványosságokat, attól tartok.

Ezután egy másik munkatárs vezetett körbe minket az erőműben. Előtte védősisakot, láthatósági mellényt és (azt hiszem) portot (fülünkre téve, hogy végig hallhassuk a vezetést a különféle zajok miatt) kaptunk.

Először a külső terepen jártunk. Láthattuk amint a különböző mértékű energiát nyújtó törmeléken biomasszát hatalmas "kanalú" géppel összekeverik/elegyítik egymással. Számos galamb csemegézett a nagy halmokon. Éjjel baglyok is előfordulnak, és nagyobb ragadozó madarak is. Bár elsősorban növényi biomasszáról van szó, de belekeveredhetnek apróbb rágcsálók is. Macskák is ellátogatnak ide, rájuk pedig a rókák fenik a fogukat - az elmondás szerint.

A hatalmas épületben folytattuk az utunkat. Láthattuk, amikor éppen a bálákat emelték le automatizált rendszerrel a kamionról. Egy teljes egész sort. Egy bála 800 kg is lehet! Másik részen láthattuk, tulajdonképpen azt, amit a bemutatóteremben már szimulációs filmen láthattunk, hogyan haladnak a bálák, hogyan várakoznak, amíg a programozásnak megfelelően benyeli őket a 4 kapu, ahonnan tovább haladnak a kemence felé.

Belenézhattunk egy lukon a kemencébe is. Ennek működése is nagyon érdekes, de minden részletére nem emlékszem, és butaságot nem szeretnék írni. (Homokrétég alá fűjnek forró levegőt, bugyborékol, mint a tejbegríz, és olyan magas hőmérséklet keletkezik, hogy a kemencébe hulló fűtési alapanyag porrá szárad és elég).

Egy másik részlegen, már nem működő turbinán, generátoron magyarázták el a villamosenergia-termelés folyamatát.

A hatalmas magasságok, lábunk alatti vasrácsos közlekedőn tériszonyosan félelmetes mélységek, labirintusok, vastag csövek, régi-régi, kormosnak tűnő fémszerkezetek, lenyűgözőek voltak számomra, és hatásuk alá kerültem egy időre.

Az operációs terembe is bemehettünk, ahol az év 365 napján folyamatos üzemeléssel látják el felelős munkájukat az ott dolgozók a számos monitor előtt.

Kérdéseket is feltehetünk. Megkérdeztem, hogy városunk légszennyezettségében milyen szerepet játszik az erőmű. Természetesen itt is keletkezik valamennyi szennyezés, de jóval alatta van a megengedett

értékeknek. A még álló két kéményből a déliből a faanyag eltüzelésekor keletkező inkább pára az, ami látható, amint távozik a levegőbe. (A fa nedvesebb, mint az egyéb morzsalékos anyag, pl. repceszár, szalmaszál, napraforgómaghéj, ocsú, stb.)

Ezt is részletesen elmondták, hogy milyen technikákat alkalmaznak. A város szennyezett levegőjéért – a város szerencsétlen fekvése miatt – elsősorban az autóforgalom a felelős. Katlanban helyezkedik el, és a fő útvonalak is ebben a katlanban haladnak. A szélviszonyok miatt pedig Kozármislenyben rosszabb a levegő, mint a Mecsek oldalban, vagy akár Kertvárosban.

Visszatérve az erőműre. 2013 óta 10 és fél milliárd Ft hasznot hoz évente a térségnek. A környező megyékből érkezik az alapanyag (gazdáktól vásárolják meg), 5%-ban két horvátországi megyéből is.

Körülbelül 300 embert foglalkoztatnak – 230 főt a termelésben, 70-et az adminisztrációban.

Bármikor működésbe hozható a szénrel működő kazán, de belátható időn belül erre nem kerül sor. A gázkazán is folyamatos készenlétben áll arra az esetre, ha fennakadások merülnének fel a biomassza alapanyag ellátásban.

Az aprító részlege a legnagyobb Európában.

A biomassza kazán dán-kínai eredetű, dán tulajdonú, de kínai üzemeltetővel.

Érdekességek:

- Évente 10,5 milliárd Ft-ot fizet az erőmű a tüzelőanyagok (szalma, repceszár, napraforgómag héj, erdei apríték, fűrészpor stb.) beszállítóinak, akik környékbeli "farmerek", vállalkozók, magánszemélyek.
- Az 5500 m²-es tüzelőanyag raktár 3,5 napi tüzelőanyagot tud tárolni. Ez az épület nagyobb, mint egy iskolai tornacsarnok!
- A villamos- és távhőenergia termeléséért a 100 bar nyomáson 540 C-ra felhevített vízgőz a felelős.
- Az aprítógép óránként 100 tonna hengeres tűzifát aprít össze. Ez a mennyiség egy 2 szintes családi ház fűtését legalább 10 évig megoldaná.
- Hatékonyság télen 90 %, nyáron 30%, ilyenkor nem kell fűteni Pécs város 31000 lakását. Csak villamos energiatermelés folyik.
- Az erőmű teljesítménye: ~50 mega W. (Paksé 2000 mega W)

Fotó: <http://www.pannonpower.hu/tagvallalatok/pannon-hoeromu-zrt>

Lejegyezték: **Péter Zsuzsanna és Besse Péter**
 PTE EKKK Pekár Mihály Orvosi és Élettudományi Szakkönyvtár
peter.zsuzsanna@lib.pte.hu
besse.peter@lib.pte.hu

Dr. Felpéczi Petz Aladár (1888-1956)

Életútja

Kórházunkhoz (Petz Aladár Megyei Oktató Kórház – Győr) azon kívül, hogy intézményünk névadójává vált, számos szál köti dr. Petz Aladárt. Ahhoz, hogy ez a kapcsolat és a róla alkotott kép teljes lehessen, bevezetőül néhány szót ejtenünk kell édesapjáról.

Édesapja az a dr. Felpéczi Petz Lajos, aki a mai Zrínyi út, Szigethy Attila út, Baross Gábor út és Petz Lajos utca által határolt területen elhelyezkedő egykori Szentháromság Közkórházat 1884 és 1922 között igazgatta. Petz Lajos érdemei nem merülnek ki pusztán abban, hogy igazgatóként működtette a kórházat. Igen kitartó és szívós munkával elérte, hogy az 1749-ben alapított ispotályszerű kórházból egy kora elvárásainak megfelelő, pavilonrendszerű, modern kórházat tudott felépíteni. Elévülhetetlen érdemeit elismerve Győr városa a kórházat határoló negyedik utcát 1929-ben – tehát még életében! – róla nevezte el, valamint 1913. augusztus 20-án I. Ferenc József király dr. Petz Lajosnak felpéczi előnévvel és díjmentesen nemesi címet adományozott.

Dr. Petz Aladár Győr szülötte, 1888. december 10-én született a megyeszékhelyen. Születésekor édesapja már a kórház igazgatójaként tevékenykedett, amely mintha predesztinálta volna arra, hogy majdan édesapja örökébe lépjen és az ő nyomdokain járva folytassa Petz Lajos kórházépítő, fejlesztő munkáját.

Az ifjú Petz Aladár középiskoláit Győrben, az Állami Főreáliskolában végezte, majd 1906-ban felvételt nyert a Pázmány Péter Tudományegyetem orvosi karára, ahol orvosi oklevelét summa cum laude minősítéssel vehette át.

1911-től a budapesti I. sz. Belklinikán dolgozik prof. báró Kétly Károly mellett díjtalan, majd díjas gyakornokként, de átjár az egyetemi I. sz. Kórbonctani Intézetbe is, majd 1913 szeptemberében már az I. sz. Sebészeti Klinika díjtalan műtőnövendéke Dollinger professzor mellett. Itt dolgozik 1919-ig, miközben megszerzi a műtőorvosi oklevelet, majd tanársegéd lett.

Az 1. világháború alatt 40 napot tölt tábori egészségügyi szolgálatban különböző harctereken, majd 1917-től egy motorizált sebészcsoporthoz főorvos parancsnoka lesz. Több háborús kitüntetés között megkapja a Ferenc József Rend lovagkeresztjét is.

1919-től a budapesti II. sz. Sebészeti Klinika tanársegéde Kuzmik professzor mellett.

Mivel édesapja 1922 nyarán a győri kórház igazgatói székéből nyugállományba vonul, az igazgatói poszt betöltésére pályázatot írnak ki. E pályázat útján nevezik ki Petz Aladárt - még 34. életéve előtt - Győr szabad királyi város Szentháromság Közkórházának igazgatójává és sebész főorvosává.

Az atyai példát hűen követve már 1922 őszén terjedelmes kórházfejlesztési tervet dolgozott ki, melyet 1925 és 1928 között valósított meg. Ennek köszönhetően emelkedett a kórházi férőhelyek száma 320-ról 700 ágyra, valamint újonnan épült osztályokkal bővült a betegellátás. Megépült a fertőző betegek osztálya, egy új belosztály, az ideg- és elmeosztály, egy gyermekosztály és bőrosztály. Emellett még számos fejlesztéssel tette modernébbé a kórházat. Csak néhány a sok közül: hűtőkamrát építtetett a prosectura épületébe, portás- és gondnoki lakások kerültek kialakításra, felépült a fertőtlenítő épület, a konyhai pavilon, leaszfaltozták a pavilonokat összekötő utakat, sőt a kórház mindmáig álló kőkerítése is ebben az időszakban készült el.

Az 1929-es világválság, majd a II. világháború a további fejlesztéseknek gátat szabott. Hogy a II. világháború idején nem rombolták le és nem fosztották ki a kórházat, kizárólag az ő hősies és nagyon határozott fellépésének volt köszönhető. Elszántságára példa, hogy amikor 1945. március 28-án német tűzérési egységek és nagy német Tigris tankok hajnalban beszivárogtak a városba és a kórház két oldalán álcázott tüzelőállásokba helyezkedtek, felmérte, hogy ebben a helyzetben a kórházból rövid idő alatt csak üszkös romhalmaz maradhat. Azonnal felkereste a német főparancsnokot és határozottan tiltakozott az ellen, hogy a

kórházat jelző genfi Vöröskereszt-lobogó tövében ágyúkkal és tankokkal szálljanak meg. Konkrét ígéretet ugyan nem kapott, de hála határozott fellépésének, a német tüzéség hamarosan elvonult. Ostrom idején folyamatosan a kórházban tartózkodott.

Ahogy a háborús időkben megtagadta a nyilaskeresztes államtitkár kitelepítési parancsának végrehajtását, ugyanúgy a háború után nem volt hajlandó eleget tenni a kommunista hatalom apácák eltávolítására irányuló parancsának sem. Ha úgy hozta a szükség, akár élete árán is védte épületeit, műszereit, a betegeket és dolgozókat egyaránt, hiszen szerette kórházát, amihez a családi tradíció túl emlékei és komoly eredményei is kötődtek. Később, ha ezekről az időkről faggatták, ezt mondta: *„amit tettem akkor, az nem érdemem, hanem kötelességem volt.”*

A háború után a hatalom hívei hiába próbálták meg félreállítani, a széleskörű szakmai és társadalmi összefogás megmentette, sőt nevét arról a bizonyos hírhedt B-listáról is törölték.

1950-ben az Egészségügyi Minisztérium személyzeti nyilvántartásában ez olvasható:

„Dr. Petz Aladár igazgató, sebész főorvos 62 éves. A népi demokráciához semmi köze. Klerikális beállítottságú, az apáca leváltásnál a minisztérium utasítását megszegte. Nem is tud, de nem is akar lépést tartani a fejlődéssel. Szakmailag nem rossz. Igazgatói munkakörre teljesen alkalmatlan. Különösen veszélyes győri erős kapcsolata miatt. Ezért kisebb osztályra való elhelyezésre vagy nyugdíjazásra javasoljuk.”

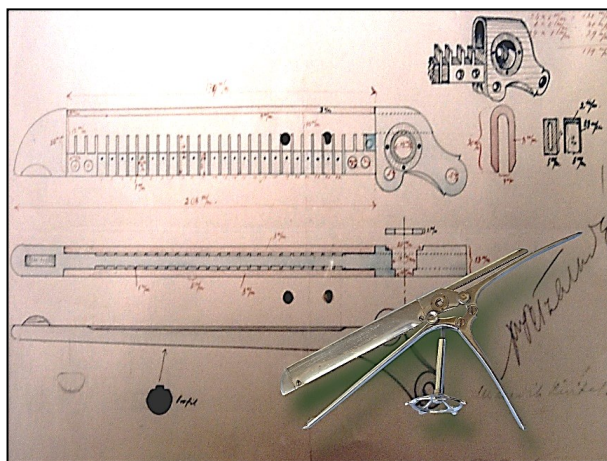
Egy túlbuzgó kommunista párthivatalnok áskálódásának köszönhetően valóban le is váltották, és bár kórházigazgatói címétől megfosztották, de a Sebészeti Osztály vezetése továbbra is kezében maradt, sőt a pár évvel korábban megalakult „Nyugat-Dunántúli Sebész Szakcsoport” is elnökévé választotta, így ebben a minőségében is aktívan dolgozhatott tovább. Rövid idő alatt számos tudományos ülést és több nagygyűlést rendezett, melyek gazdag programjaikkal a sebészek körében mindig nagy érdeklődést váltottak ki.

Teljesen váratlanul 1956. február 27-én – 68 évesen – alkotóerejének teljében hunyt el. Családja szellemi és tárgyi örökségét Győr városára hagyta.

A feltaláló

Valójában a kommunista hatalom képviselői a „szakmailag nem rossz” jelzővel egy világhírnévre szert tett orvos-feltalálót jellemeztek.

Petz Aladár nemcsak kórházát magas nivóra emelő igazgatóként vált ismertté. 1919-től a budapesti II. sz. Sebészeti Klinika tanársegédeként dolgozott Kuzmik professzor mellett. Itt konstruálta meg 1920-ban – a Hüttl Hümér által szabadalmazott, ám rendkívül nehézkesen kezelhető és emiatt alig használt szerkezet alapján – a számára világhírt hozó gyomorvarrógépet. A Hüttl-féle szerkezet használata nagy súlya miatt a műtétek során igen nehézkes volt. Súlya miatt nehézségekbe ütközött fertőtlenítése is, s mivel mindössze egy műtetre volt elegendő a betölthető kapszok száma, műtét után az újbóli használatra való felkészítése is plusz költségekkel járt és hosszú időt vett igénybe. E problémákat szerette volna Petz Aladár áthidalni. Petz készüléke sokkal modernebb, könnyebb, egy műtéti nap során többször is használható lett. Az új műszert főnöke azonnal kipróbálta egy gyomorfekélyes fiatalember reszekciója során, majd 1921-ben a Magyar Sebész Társaság nyolcadik kongresszusán Petz bemutatta a varrógépet, ahol Hüttl professzor is részt vett. A professzor alaposan megsejmelte az eszközt, kipróbálta saját bőr szemüvegtokján s csak annyit mondott: „Ez jobb!”, majd gratulált Petznek, és saját gépének gyártását leállította.

A Petz-féle gyomorvarrógép és vázlatos rajza

A Petz-féle gyomorvarrógép sorozatgyártására csak három évvel később, a tuttlingeni Jetter und Scheerer orvosműszer-gyárban került sor, ahol 1924-ben, a világszabadalom bejegyzése után elkészült az első százas széria.

A készülék jelentősége óriási volt, s nagy áttörést jelentett a gyomor és bélrendszer sebészetében. Lehetővé tette, hogy zárt rendszerben, a béltartalom hasüregbe jutásának veszélye nélkül lehessen operálni. Találmányát a Zentralblatt für Chirurgie (Lepzig), az Annals of Surgery (Philadelphia) és a Tung-Chi (Shanghai) szaklapokban ismertette. Hamarosan a nemzetközi sajtóban szerte a világon sorra jelentek meg a gép előnyeit ecsetelő közlemények.

A napjainkra is jellemző magyar „betegség”, hogy a feltaláló számára nem jelent anyagi előnyt találmánya, az ő esetében is fennállt. Ugyanakkor és ennek ellenére óriási megtiszteltetésnek érezte, hogy német nyelvterületen nevéből igét képeztek, azaz „petzelik” (*durchpetzen*) a gyomrot, miként ez egy korabeli német sebészeti lapban írt cikkben olvasható: „*Das Sigma wurde durchgepetzt...*”. Később kiderült, hogy ez nem egyedi esetként jelentkezett.

Petrovskij professzor, az ismert orosz sebész, aki éveken keresztül tartózkodott Budapesten, szintén igen magasra értékelte Petz Aladár találmányait. A gyomorvarrógépet és egy másik találmányát, a rotoflexensiós készüléket magával vitte Moszkvába s propagálta azok használatát Szovjetunióban is.

Petz Aladár energiája korántsem merült ki a gyomorvarrógép megalkotásában és bevezetésében. 1933-ban ún. „*Distractios*” készülékével megteremtette a nyílt alkar és lábszártörések ellátásának modern alapfeltételeit. A szerkezet alapvetően külső csontöngző (fixateur externe) prototípusának tekinthető. Szintén a Jetter & Scheerer cég gyártotta.

A háború után tökéletesítette a combcsont felső harmadának konzervatív, húzó kezelést segítő „*Rotoflexensios*” készüléket, valamint a combcsont töréseinek ellátását megkönnyítő „*Axial*” készüléket, de szerkesztett újfajta kötőzőkocsit is.

Az ötvenes évek elején a combnyak-szegezés kezdett egyre szélesebb körben elterjedni. A beavatkozás pontosabbá tételére ebben az időszakban több irányító műszer is született. Petz Aladár is szerkesztett egy ilyen *célzőkészüléket*, valamint a combnyaktörések törési síkjának meghatározását segítő ún. *univerzális szögmérőt*.

A combnyaktörések repositiojának megkönnyítésére egy „*Distensios*” *combfeszítő készüléket* tervezett, azonban ennek gyakorlati alkalmazását a műtéti megoldások előtérbe kerülése megakadályozta.

1954-ben bemutatta a budapesti sebészkongresszuson a gyomor- és bélvarrógép speciális változatát, „*Újfajta duodenum-varrógép*” címmel.

A fentiek is bizonyítják Petz Aladár hihetetlen mértékű műszaki érdeklődését és talentumát. Valószínűleg ez is édesapjától ered, hiszen Petz Lajos is számos szabadalmi bejegyzéssel rendelkezett. Többek között szabadalmat nyújtott be automobiloknak csukottá való átalakítására, vagy automobil kocsiszekrényekben alkalmazott fűtőberendezésre.

Publikációi

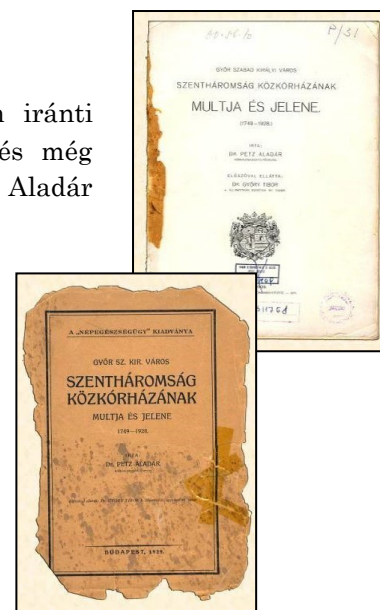
Széles látókör, kiváló szervező készség, praktikumra törekvés, történelem iránti érdeklődés, szakmaszeretet, hivatástudat, felelősségvállalás, elhivatottság és még sorolhatnánk azokat a jelzőket és fogalmakat melyek megállják helyüket Petz Aladár neve mellett.

Nyomtatásban megjelent munkáiból szintén ezek a fogalmak tükröződnek vissza.

Széles látókörű emberként számos téma érdekelte. Nem kizárólag a sebészorvos írta meg szakmai közleményeit, vagy könyvét (*A heveny hasúri betegségek (hasi katasztrófák) és azok kórhatározása. Budapest : Művelt Nép Könyvterjesztő Vállalat, 1955.*) közzétéve a klinikai munka során szerzett tapasztalatait. Nem csupán a feltaláló mutatta be az általa kifejlesztett és továbbfejlesztett orvosi eszközöket, leírva használatukat, működésüket, hangsúlyozva előnyeiket.

Ha szükségessé vált előtérbe került egészségpolitikai szervezői vénája is.

„*A kórházi gazdálkodás racionalizálásának kérdéséhez*” című cikkében, mely a Népegészségügy 1929. évi 14.

számában jelent meg, lényegretörően fejt ki többek között a kórházfenntartás és -működtetés, az egészségügy működésének, szervezésének legalapvetőbb feltételeiről vallott nézeteit, az éppen aktuális problémák megoldásának lehetőségeit.

De a kórházának és kórháza betegbiztosítást fizető betegeinek érdekeit szem előtt tartó kórházigazgató is tollat ragad a harmincas évek elején, amikor az Országos Orvos-szövetség című lap hasábjain harcol egy vitasorozatban s tiszta, logikus, közgazdasági érvekkel és számokkal alátámasztott tényekkel utasítja el az OTI kórházakkal szembeni eltúlzott anyagi követeléseit. (Országos Orvos-Szövetség, 1930. 33. évf. 24. szám; 1931. 34. évf. 4., 5., 7., 10., 13. szám)

Személyiségének történelemkedvelő, -kutató oldalát hangsúlyozza a Szentháromság Közkórház történetét feldolgozó könyve. (*Győr szabad királyi város Szentháromság Közkórházának múltja és jelene. 1749-1928. Győr, 1929. Győri Nyomda*). A 439 oldalas vaskos kötetben apró részletekbe menően mutatja be kórházunk történetét az alapítástól 1928-ig, fotókkal, ábrákkal illusztrálva az intézmény fejlődését, méltó módon emlékezve meg így a kórházalapítóról s édesapja munkásságáról is. Azóta sem született ilyen aprólékos kórház történeti munka, amely az intézmény további történetét tárná fel.

Ugyancsak a helytörténeti érdeklődésére utal, hogy komoly kutatásokat folytatott a győri egészségvédelmi munka múltjával és az Országos Közegészségi Egyesület Győri Fiókjának 1887-től 1895-ig terjedő működésével kapcsolatban is, melynek eredményei kéziratban állnak rendelkezésünkre.

A hálás utókor

Bár 1950-ben érdemeit elhallgatva, kórházigazgatói posztra alkalmatlannak ítélte meg a kommunista hatalom egy túlbuzgó harcosa, négy évvel később a felsőbb szintű vezetés a „Szocialista Munkáért” érdeméremmel tüntette ki és miniszteri elismerésben részesült.

1973-ban a Győr-Sopron megyei Tanács Egészségügyi Osztálya és az Egészségügyi Dolgozók Szakszervezetének igazgatása Petz Aladár Emlékérmét alapított, mellyel a kiemelkedő munkát végzett orvosokat és gyógyszerészeket jutalmazták. Ekkor még az érmet évente több alkalommal is kiosztásra került.

1979-től viszont már csak évente egyszer, Semmelweis nap alkalmával kerül átadásra. Tisztelegve a Mester előtt a Győr-Moson-Sopron Megyei Kórház 1991 óta viseli néhai igazgatója nevét.

Végezetül pályatársa, Milkó Vilmos szavait idézem fel, aki halála után a róla szóló nekrológban ezt írja:

„Mint ember, Petz Aladár egyike volt a legrokonszenvesebb egyéniségeknek. Széles látókörű, nagy általános műveltségű ember volt sok nyelvismerettel és nagy jártassággal a latin és görög klasszikusokban. Szűkebb szakmáján kívül főleg az orvostörténelem érdekelte, melyben maga is végzett kutatásokat. Szeretetre méltósága, lebilincselő jó modora és szívjósága miatt mindenki szerette. Halála súlyos, nehezen pótolható vesztesége a magyar sebészetnek. Emlékét áldjuk és kegyelettel meg fogjuk őrizni.” (Magyar Sebészet 1956. 9:82.)

Felhasznált irodalom:

1. Emlékezés dr. Felpéczi Petz Lajosra / Nagy I. Győr : Petz Lajos Egészségügyi Középiskola és Kollégium, 2004.
2. Petz Aladár (1888-1956) / Milkó V. In: Magyar Sebészet, 1956. 9. (2.) 81-82.
3. Petz Aladár élete és munkássága / Összeáll. Ostorharics Gyné. Győr : Petz Aladár Megyei Kórház, 1996.
4. A világhírű győri sebész és feltaláló Dr. Petz Aladár / Dézsi Cs. A. In: Orvosi Hetilap 1993. 134. (32.) 1764-1767.
5. 50 éve hunyt el Petz Aladár / Oláh Attila In.: Magyar Sebészet 2006. 59. (6.) 467-468.

Veszprémi Károlyné
 Petz Aladár Megyei Oktató Kórház
 Orvosi Könyvtára
 petzmedlib@gmail.com

Dr. Zsemberi Miklós (1933-1980)

Az 1956-os forradalom idején IV. éves orvostanhallgató. Az egyetemi nemzetőr zászlóalj tagjaként gerinc sérülést szenvedett. Az orvosi diploma megszerzése után kerekesszékekben könyvtárosként dolgozott haláláig. Emlékét e falak is őrzik.

*Egykori kollégánk,
Dr. Zsemberi Miklós
tiszteletére
2016. november 23-án
emléktáblát helyeztek el a
PTE Általános
Orvostudományi Kar Elméleti
Tömbjének 3. emeletén.*

*Az ünnepségen
Dr. Tényi Tamás általános
dékánhelyettes köszöntötte a
megjelenteket,
Dr. Debreceni László ny. tiszti
főorvos emlékezett
Dr. Zsemberi Miklósról,
Újvári Tamás (Zs.M.
unokaöccse) a család
köszönését fejezte ki.*

*Az ünnepségen részt vettek volt
kollégánk rokonai, ismerősei
és barátai is.*

*A dr. Zsemberi Miklósról
készült eredeti fotót (26. oldal)
Füzes Béláné nyugdíjas
munkatársunk bocsátotta
rendelkezésünkre!*

*Az ünnepségről Verebi Dávid
az ÁOK munkatársa készítette
a fotókat (27. oldal).*

A Pécsi Tudományegyetem Orvostudományi könyvtárának falán egy tábla fog rövidesen emlékeztetni dr. Zsemberi Miklósról. Ki volt ő és mi rejlik a tragédiájára utaló sorok mögött?

Pécsett az 1956-os forradalom és szabadságharc idején meghatározó szerepet játszott az egyetemi ifjúság. A városban vértelenül győzött a forradalom. Október 28-án, mint az országban mindenütt, megalakult a nemzetőrség. Az egyetemi hallgatókból két nemzetőr zászlóaljat állítottak fel. A Mór kollégiumban lakó orvostanhallgatók alkották az egyiket, a Pius kollégiumban elszállásolt jogász és pedagógiai főiskolás hallgatók a II.számú zászlóaljat.

A nemzetőr egységek rend- és honvédelmi feladatot láttak el. A Mór kollégiumi zászlóalj tagja volt a IV.éves orvostanhallgató Zsemberi Miklós.

November 1-én Erdősmeckéről küldöttség érkezett a kollégiumba azzal a kéréssel, hogy az egyetemisták vegyenek részt a faluban tartandó falugyűlésen, mert tartanak a vadászfegyverrel rendelkező tanácselnöktől. Az egyetemi nemzetőr zászlóalj 12 főből álló raja kivonult a Pécsről nem messze levő faluba, hogy támogassa a helyi Forradalmi Bizottságot. A falugyűlés másnap minden rendzavarás nélkül le is zajlott.

A raj, feladata végeztével, november 4-én készült hazaindulni, amikor a rádióból értesültek az ország ellen megindult szovjet invázióról. A fiúk csapdába estek. A Pécsre vezető úton szovjet harcokosi oszlopok dühöngtek. Úgy döntöttek, hogy bemennek a közeli Pécsváradra és leadják fegyvereiket a rendőrségen. Pécsváradról éppen indult egy katonai teherautó Pécsre, erre felszálltak, hogy beszállítsa őket a kollégiumba. Pécs előtt, az A/1 laktanyánál a szovjet őrség megállította a teherautót és a 12 katonaruhás, de fegyvertelen egyetemistát foglyul ejtették és bezárták a laktanya fogdájába. Hadifoglyok lettek. Másnap megkezdődtek a kihallgatások. Ezek végeztével a szovjetek különös „színjátékot” rendeztek. Egy magát hadbírósnak kiadó tiszti bíróság valamennyiüket halálra ítélte. Az elfogott „ellenforradalmárokat” akkor ez a sors várt. Akár komolyan gondolták, akár megfélemlítésül csak „színjátéknak” szánták a szovjetek ezt a hadbíróági procedúrát, a fiúk félelmetes drámaként élték meg.

Időközben a kollégiumban maradt társaik ráébredtek, hogy 12 társuk hiányzik. Azonnal riasztották Lissák Kálmán professzort, az egyetem dékánját, aki a Megyei Pártbizottság közbenjárását kérte az egyetemisták kiszabadításához. Az intervenció eredményeként a szovjetek eltekintettek a „kivégzéstől” és november 5-én este közölték a „halálra ítélt” fiúkkal, hogy szabadok, hazamehetnek. Tekintettel azonban a kijárási tilalomra, azok megvárták a

másnapot. November 6-án dél körül előállt egy szovjet Wippon-teherautó, és elindult velük a város felé. Útközben azonban, alighogy elhagyták a laktanyát, a meredek 6-os úton „balesetet” szenvedtek. A szovjet gépkocsivezető a kormányt jobbra rántva kiugrott a gépkocsiból, amely az útszéli árokba bukfencezett. A platón utazó fiúk kiestek és az autó rájuk borult. A „balesetnek” álcázott merényletben ketten súlyosan, a többiek könnyebben megsérültek. A legsúlyosabb sérült *Zsemberi Miklós* volt, aki gerinctörést és következményes gerincvelő szakadást szenvedett. Deréktól lefelé teljes bénulás lépett fel nála.

Az egész történet rémmesének tűnhetne, ha nem lenne egy 23 éves fiatalember számára egész életét meghatározó tragédia. A történet folytatása azonban az egyetem akkori vezetőinek segítőkészségéről, nagylelkűségéről, humánusáról tanúskodik. *Zsemberi Miklós* kerekesszéke kényszerülve befejezhette az egyetemet és orvosi diplomát szerzett. Az egyetem további gesztusa volt, hogy számára állást, megélhetést és elérhető emberi sorsot biztosítottak oly módon, hogy az Egyetemi Könyvtárban kapott állást. Itt élt és dolgozott 1980-ban bekövetkezett haláláig. Halálakor mindössze 47 éves volt. *Zsemberi Miklós* mellé nem csak az Alma Mater állt, hanem egy baráti kör szerveződött sorsának enyhítése céljából. Ő ugyanis megrokkánásáig a PEAC egyik legtehetségesebb labdarúgója volt. Sporttársai barátsága, szolidaritása segítette át tragikus sorsának testi-lelki nehézségein. Temetésére Balatonbogláron került sor, mivel oda fűzték családi kapcsolatai.

Most az 56-os forradalom 60 éves jubileuma alkalmat ad arra, hogy az Egyetem mai vezetése, a Hallgatói Önkormányzat, valamint az 56-os Diákparlament Társaság még élő veteránjai ezzel az emléktáblával leróják tiszteletüket és megbecsülésüket *Zsemberi Miklós* emléke előtt, aki mint a pécsi egyetemi ifjúság egyetlen mártírja, az egyetemi közösség és a haza részéről ezt méltán megérdemli.

Dr. Debreczeni László

az 56-os Diákparlament Társaság elnöke

ERASMUS+ a Pécsi Tudományegyetem Egyetemi Könyvtár és Tudásközpontban

Judita Samuelisová, Eva Matušovičová

Univerzita Pavla Jozefa Šafarika v Kosiciach
Univerzitná knižnica
judita.samuelisova@upjs.sk

Az ERASMUS+ az Európai Bizottság 2014-2020-ig tartó pályázati programja, ami elsősorban az oktatás és képzés területén mobilitási, partnerségi tevékenységek megvalósítását teszi lehetővé a felsőoktatási és közoktatási szektorokban. A program hallgatók, tanárok, pedagógusok és az egyetemeken nem oktatási munkakörben dolgozók számára nyújt részvételi lehetőséget.

2015 őszén mi is eldöntöttük, hogy beadjuk a pályázatot a csereprogramra.

A pécsi Tudásközpont
fotó: <https://www.geocaching.hu/>

A Kassai Šafárik Egyetem honlapján megtalálható külföldi egyetemek listájából kiválasztottuk a Pécsi Tudományegyetem Egyetemi Könyvtár és Tudásközpontot (PTE ETKK).

Ez a választás 3 okból történt:

- A Kassai Šafárik Egyetem hasonló karokkal rendelkezik (Orvostudományi Kar, Természettudományi Kar, Jogtudományi Kar, Közigazgatási Kar, Bölcsészettudományi Kar, Testnevelés és Sport Intézet), hasonló szolgáltatásokat, képzéseket nyújt, hasonló a struktúrája, mint a PTE-nek.

- Már évek óta kölcsönösen kisegítjük egymást, együttműködünk a PTE Pekár Mihály Orvosi és Élettudományi Szakkönyvtárral a könyvtárközi kölcsönzés

terén. Nagyon sok segítséget kaptunk Martos Veronikától, akit személyesen is szerettünk volna megismerni.

- A Miskolci BAZ Megyei Kórház Központi Könyvtára által évekkal ezelőtt megrendezett orvosi könyvtárak konferenciáján találkoztunk pécsi kollégákkal.

Nekünk könyvtárosoknak az a nagy előnyünk, hogy az ERASMUS+ keretén belül mehetünk bármelyik egyetemre, ahol egyetemi könyvtár működik. A hallgatók, oktatók viszont csak az ő szakterületük szerint választhatnak. A feltétel az, hogy a pályázat

Az Egyetemi Könyvtár és Tudásközpont olvasóterme a „kaptárral”
fotó: <http://www.medek.hu/munkaink/>

beadásához szükséges a fogadó könyvtár beleegyezése, amit szinte azonnal megkaptunk Dr. Fischerné Dr. Dárdai Ágnes főigazgatótól. Ez úton is szeretnénk Neki még egyszer megköszönni a gyors válaszát és a lehetőséget.

A pályázatot elnyerve 2016.6.7 – 2016.6.9. között három szép napot töltöttünk Pécs városában. Ez a 3 nap gazdag programmal telt el. Meglátogattuk a PTE ETKK szép, új, modern épületét és a kari könyvtárakat. Tulajdonképpen minden érdekelt bennünket. Milyen körülmények között dolgoznak pécsi kollégáink, milyen szolgáltatásokat nyújtanak úgy a hallgatók, mint az oktatók és kutatók felé.

Látogatásunkat a PTE ETKK Központi Könyvtárában kezdtük. Az első dolog ami szembeötlött, az épület előtt a sok leparkolt bicikli. Ez arra utal, hogy a bicikli a kedvelt közlekedési eszköz közé tartozik a hallgatók körében. A kassai egyetemistákra ez nem jellemző.

*A Zsolnay gyár egykori kőagyagcső-égetőkemencéi helyén ma már modern könyvtár várja látogatóit
fotó: <http://www.lib.pte.hu/mk-bemutakozas>*

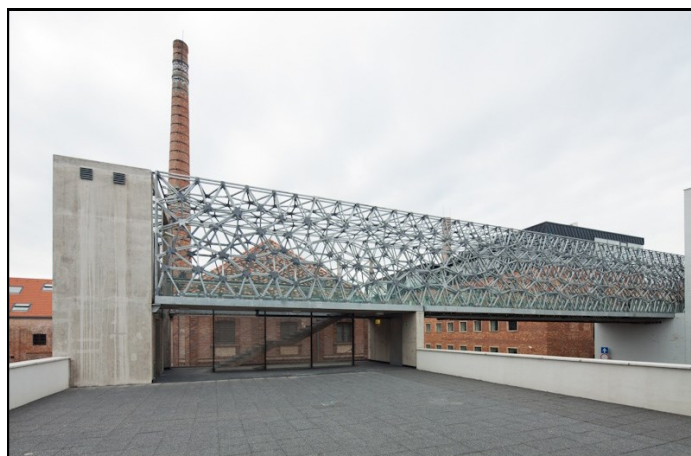
*A Művészeti Kar Könyvtárának részlete és az egyik – számítógépes teremnek – átalakított kemence
fotó: <http://www.lib.pte.hu/mk-bemutakozas>*

kialakított könyvtárat, a Zsolnai Negyed felújított épületeit a csipkehíddal együtt. A készséges kolléganő segítségével „bekukkanthattunk” a Művészeti Kar zenei tantermeibe és az atelierekbe.

A Zsolnai Negyed meglátogatása után a késő délutáni órákban meglátogattuk az orvoskari könyvtárat. Hasonló volt a helyzet itt is mint a Tudásközpont előtt. Annak ellenére, hogy már 18 óra körül volt, az épület előtt a sok leparkolt bicikli várta gazdáját. Az épületen belül meglepett bennünket a sok hallgató. Mindenütt ültek, nem csak a könyvtárban, hanem az épület előtt a lócákon, folyosókon, az aulában. Az egész épületben a tanulás szelleme uralkodott.

Végre eljött a várva várt pillanat, hogy a sok évi virtuális ismeretség után találkozhattunk személyesen is a kollégákkal. A találkozás nagyon meghatározó és kellemes volt. Az orvosi könyvtár tanulótermében a késő délutáni időpontra való tekintettel jóformán minden ülőhely foglalt volt, úgy hazai, mint külföldi hallgatókkal.

*A „csipkehíd”
fotó: <https://hazai.kozep.bme.hu/hu/zsolnay-kulturalis-negyed-pecs/>*

Érdekelt bennünket, hogy biztosítja a könyvtár a külföldi hallgatók részére az irodalmat. A Šafárik Egyetem a külföldi fizetős /költségtérítéses/ hallgatói számára az irodalmat az Orvosi Kar biztosítja. A könyvtár csak a közvetítő szerepét tölti be, katalogizálja és kölcsönzi az ajánlott és kötelező irodalmat. Mivel a hallgatók létszáma jóval több mint a bebiztosított irodalom számukra, így elég gyakran nézeteltérések vannak a külföldi hallgatók és a könyvtár alkalmazottai között. Azzal érvelnek, mivel befizették az egyetem által előírt költséget, joguk van az összes tankönyvre, ajánlott irodalomra.

Az orvostudományi kar Központi épületének 3. emeleti olvasótermei előtt

nem így történik. A folyóiratok, szaklapok beszerzésénél Szlovákiában előre kell kifizetni a teljes összeget, viszont Pécsett a fizetés visszamenőleg a reálisan megjött számokért történik. Ez mindenesetre előnyösebb, mert számtalan reklamáció után sem jön meg a hiányos szám.

A munkakörök hasonlóak mint nálunk, ami viszonylag eltérő, az az oktatók és tudományos dolgozók publikációinak beírása a rendszerbe és archiválása. Szlovákiában ez nagyon fontos, mivel a publikációk minőségétől és számától függ a felsőoktatási intézmények finanszírozása és nem utolsósorban az egyetem akreditálása. Míg Pécsett a publikációk adatait az oktatók és kutatók viszik be a rendszerbe, esetleg a könyvtár alkalmazottai, nem kötelező leadni a könyvtárnak a megjelent munkát (cikket, könyvet, kiadványokat, absztraktot stb). A Kassai Egyetemi Könyvtárban ezt a munkafolyamatot csak a könyvtárosok végzik és a megjelent publikáció csak akkor kerül be a központi adatbázisba, ha az oktató, tudományos dolgozó azt leadja a könyvtárnak archiválásra.

Másnap folytattuk az orvosi könyvtár látogatását. Nagyon szívélyesen üdvözölt, fogadott bennünket az orvosi könyvtár igazgatója Dr. Gracza Tünde, aki bemutatta nekünk a könyvtárat.

Maga a könyvtár három emeleten helyezkedik el. Az alagsorban van a raktár. A harmadik emeleten a tanulóterem, hosszú, öt különálló, de egymás után következő nyitott helyiségekből áll. A negyedik emeleten található az akvizíció a katalogizáció és más szolgáltatások. Az igazgatónő szavaiból kitűnik, hogy nagyon jó a kapcsolat a könyvtár és a kar oktatói, kutatói között. Már februárban a könyvtár értesül arról, hogy milyen könyvre, ajánlott irodalomra lesz szükség a következő akadémiai évben. Sajnos ez nálunk

Az orvostudományi kar Központi épületének alagsori raktárában

Az orvosi könyvtárnak 17 alkalmazottja van. Ami különösen szimpatikus a számukra, hogy az olvasótermek ügyeleti szolgálatát közülük 12-en látják el. Ez azért hasznos, mert minden alkalmazott megismerkedik az aktuális tankönyvekkel, a könyvtárat látogatókkal. A Šafárik Egyetem Orvosi Könyvtárban az alkalmazottak száma hét fő, itt kizárólag a szolgáltatások (kölcsönzés, tanulóteremben való felügyelet, könyvtárközi kölcsönzés, konzultációk) zajlanak és egy munkatárs a folyóiratokban megjelent publikációk, hivatkozások beírásával és

Az orvostudományi kar Központi épületének olvasótermei

archiválásával foglalkozik. A könyvek, folyóiratok beszerzése, katalogizálása, feldolgozása. a Kassai Egyetemi Könyvtárban központilag működik az összes kari könyvtár részére.

A nyitva tartás a Pécsen az orvosi könyvtárban késő estig tart. Ez is az orvostudományi kar és a könyvtár jó együttműködésére példa, mivel az éjszakai szolgálatok biztosításához az orvostudományi kar anyagilag hozzájárul.

A könyvkölcsönzés eltér a két könyvtár között. Kassán nincs meghatározva, hány darab könyvet kölcsönözhet ki a hallgató, vagy az intézmény dolgozója, viszont a kölcsönzési idő eltér a hallgatók, az intézmény dolgozói és külső olvasó között.

További beszélgetéseinkből kiderült, hogy az ETK nagy súlyt fektet az információs képzésekbe. A hallgatóknak, az oktatóknak különböző előadásokat, bemutatókat, oktató programokat szerveznek. Mi is úgy gondoljuk, hogy az egyetemeken a könyvtár a megfelelő hely az ilyen jellegű rendezvények megszervezésére.

Az orvostudományi könyvtár bejárata előtt

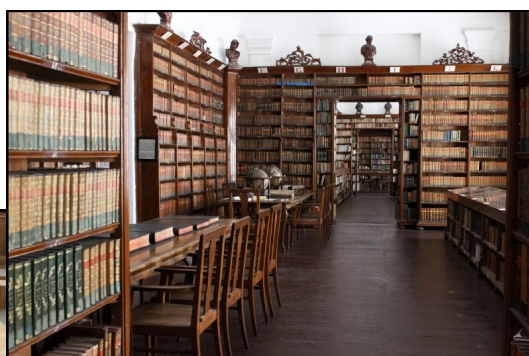
A Pécsi Egyetemi Könyvtár és Tudásközpont aktivitásáért és szolgáltatásáért 2016. januárjában megkapta a „Minősített Könyvtár” címet, amivel Magyarországon addig csak négy könyvtár dicsekedhetett. A Tudásközpontban, úgy mint a könyvtári hálózat többi könyvtárában elnyerte tetszésünket a kemény papírkartonokba szeparált szemét -„zöld könyvtár”.

Végül de nem utolsó sorban megcsodáltuk a hajdani püspöki könyvtár gyűjteményét a Klimó Könyvtárban.

Lehetőségünk volt összehasonlítani a két intézet munkáját, szolgáltatásait, hálásak vagyunk a sok új információért, az új ismerettségért, kapcsolatokért.

Ez úton még egyszer köszönjük a főigazgató asszonynak, hogy részt vehettünk a mobilitáson, a kollégáknak a sok hasznos információt, segítséget. Kívánunk az egyetemi könyvtárnak sok, elégedett könyvtárlátogatót, felhasználót, olvasót.

Pécs gyönyörű történelmi város, kultúrváros, az itt töltött pár nap alatt sok szép emlékekkel gazdagodtunk, melyekre szívesen tekintünk vissza.

*Képek a Klimó Könyvtárról
fotó: <http://www.oroksegnapok.hu/helyszinek/1768>*

Magyar olimpikon orvosok

Nagy Anita

Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár
nagyanita@semmelweis.museum.hu

2016 augusztusában a XXXI. újkori nyári olimpiai játékokat rendezték meg Brazíliában. A riói olimpia kapcsán a teljesség igénye nélkül, de arra mindenképpen törekedve azokról az olimpián induló sportolókról emlékezünk meg, akik az orvosi és gyógyszerési hivatást választották.

Az újkori olimpiai játékok első két aranyérmét **úszásban** nyertük: Athénban Hajós Alfréd (1878–1955) tiszteletére kiáltották – „Zito i Ungheria!” azaz „Éljen Magyarország!” 1936-ban, Berlinben a 100 méteres gyorsúszás döntőjében Csik Ferencnek szurkolhattak a magyarok, s a fej-fej melletti küzdelem után őt szólították a dobogó legmagasabb fokára. A fiatal orvostanhallgató ekkor már többszörös Európa- és világbajnok volt. Főiskolai világbajnokságon hét ízben nyert aranyérmet. A berlini olimpia bronzérmes gyorsúszó váltójának is tagja volt. **Dr. Csik Ferenc** (1913–1945) a diploma megszerzése után a Pázmány Péter Tudományegyetem II. számú Belklinikáján lett gyakornok és a MÁV Betegbiztosítójának orvosa. 1943-ban a Testnevelési Főiskolán anatómiát tanított, az Orvosi Közlemények felelős kiadója volt. Csik Ferenc vallotta, hogy „a mai kor ideálja még a tudósok között is az, aki a test és a lélek harmóniájában él, és talán nem túlzok, ha egyszerűen azt mondom, hogy az ideál közöttük is a sportember.” 1939-től a Magyar Úszó Szövetség úszókapitánya lett. 1944-ig közreműködött a Képes Sport című lap szerkesztésében is. 1944 októberében a szolnoki hadtesthez

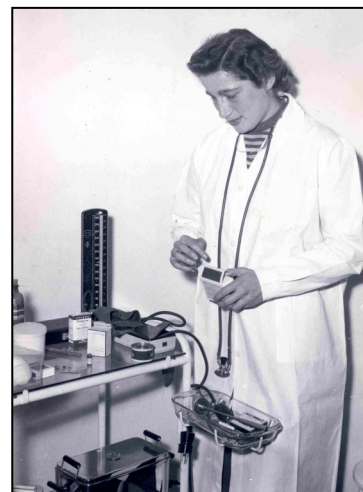
Csik Ferenc és Filippovich Feda esküvői fotója

Dr. Csik Ferenc (1913–1945) úszó olimpiai bajnok az orvosi hivatást választotta (Részlet a Magyar olimpikon orvosok c. kiállításból, 2004).

Ennél többet csak a barcelonai (1992) olimpián nyertek úszóink. A helsinki olimpia úszóbajnokai közül **Dr. Novák Éva** (1930–2005) és **Dr. Temes Judit** (1930–2013) léptek orvosi pályára, **Székely Éva** (1927) és **Littomeritzky Mária** (1927) pedig a gyógyszerési hivatást választották. 1952-ben a 200 méteres mellúszás bajnoki címéért a két Éva fej-fej mellett úszott, végül Székely Éva pillangózó technikával, olimpiai csúccsal ért elsőnek a falhoz. A 4x100 méteres gyorsváltó világcsúccsal lett aranyérmes. A váltó tagjai között ott találjuk Novák Ilonát és Szőke Katót, valamint a később szemészorvos Novák Évát, a patológus Temes Juditot és a gyógyszerész Littomeritzky Máriát.

Novák Éva (1930–2005) úszó olimpiai bajnok szemészorvos lett.

*Dr. Novák Éva a
brüsszeli egyetem
kapujában*

Mind a négyen később is kapcsolatban maradtak az úszósporttal, vagy edzőként, vagy sportorvosként segítettek a következő generációkat sikereik elérésében. Novák Éva gyerekkorától szeretett volna orvos lenni, Belgiumban szerzett szemészorvosi szakképesítést. Az élsport és az orvosi egyetemi tanulmányok, ha kemény munka árán is, de jól megfértek egymással. Igaz, amikor a katalógust olvasták, sokszor az évfolyamtársak kórusban kiáltották, hogy: „Úszik!” Temes Judit is gyerekkorában határozta el, hogy orvos lesz. A skarlát szövődményeként elgennyesedett sziklacsonkját hetente nyitották fel, hogy belőle a váladékot eltávolítsák. Ekkor döntötte el, orvos lesz, hogy a többi gyereknek ne kelljen ilyen szörnyű szenvedést átélni. Később szakterülete a kórbonctan lett. Nyugdíjba vonulása után is tovább képezte magát és betegjogi képviselőként az újpesti kórházban dolgozott. 1980-ban, a moszkvai olimpia 200 méteres hátúszás döntőjében két magyarnak is szurkolhattunk: az olimpia legfiatalabb bajnoka a 17 éves Wladár Sándor lett, Verrasztó Zoltán pedig ezüstérmet szerzett, 400 méteres vegyesúszásban pedig a

harmadik helyen végzett. **Dr. Verrasztó Zoltán** (1956) sebész

szakorvos. **Dr. Wladár Sándor** (1963) állatorvosként praktizál.

Ezt a hivatást választotta az Európa- és világbajnok vegyesúszó

Dr. Hargitay András (1956) is, aki a müncheni olimpián (1972) 400 méteres vegyesúszásban lett bronzérmes. **Dr. Gyarmati Andrea** (1954) Münchenben 100 méteres hátúszásban ezüst, pillangóban bronzérmet nyert. A Semmelweis Orvostudományi Egyetemen szerzett orvosi diplomát 1978-ban, csecsemő- és gyermekgyógyászként dolgozik. Az úszó olimpikonok közül orvos lett Dr. Egerváry Márta, Dr. Frank Mária, Dr. Sós Csaba és Dr. Wladár Zoltán. Dr. Hild László főiskolai világbajnok úszó, valamint műugró olimpikon sportolónk, Dr. Hódy László is. Az olimpiai játékokon induló úszók közül tizenegyen lettek orvosok és ketten gyógyszerészek.

Csapatportjaink legeredményesebb játéka a vízilabda. Az 1900. évi párizsi olimpián játszottak először vízilabda mérkőzéseket, de ekkor magyar színekben még nem indultak versenyzők. 1912-ben, a stockholmi játékokon már medencében volt a magyar vízilabdacsapat, melynek tagjai közül többen az úszószámokban is szerepeltek. Első érmünket 1928-ban Amszterdamban szereztük. Ettől kezdve 2008-ig a magyar csapat tizenötször állhatott dobogóra, kilencszer a dobogó legmagasabb fokára.

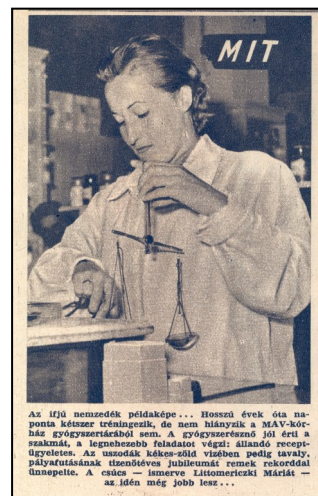

*Székely Éva (1927) úszó olimpiai
bajnok gyógyszerész lett*

1964-ben a tokiói olimpián aranyérmes vízilabdacsapat tagjai közül **Dr. Bodnár András** (1942) sebész, **Dr. Konrád János** (1941–2014) pedig állatorvos lett. Ők nemcsak vízilabdában, de úszásban is olimpikonok. A Montrealban, 1976-ban aranyérmet szerzett csapat tagjai közül **Dr. Konrád Ferenc** (1945–2015), **Dr. Sudár Attila** (1954) és **Dr. Szívós István** (1948) a fogorvosi pályát választották. Ugyanebből a csapatból **Dr. Faragó Tamás** (1952) és **Dr. Sárosi László** (1946) állatorvosok lettek. Szívós doktor harminckettő, Sárosi doktor huszonnégy olimpiai mérkőzésen játszott, Faragó Tamás pedig összesen negyvenkettő gólt dobott az ellenfél hálójába. **Tóth Frank** (1970), a barcelonai és atlantai játékok vízilabdázó olimpikonja gyógyszerészként végzett Budapesten. A Konrád-fivérek közül **Dr.**

Konrád Sándor (1940) Európa-bajnok vízilabdázó szülész-nőgyógyász. Negyedik testvérük Ede is vízilabdázó. **Dr. Kemény Dénes** (1954) a férfi vízilabda válogatott legeredményesebb szövetségi kapitánya

*Dr. Gyarmati Andrea (1954) úszó
olimpikon csecsemő- és
gyermekgyógyász*

*Littomeritzky Mária (1927)
úszó olimpiai bajnok, mint
gyógyszerész a MÁV
Kórház Gyógyszertárában*

*Dr. Konrád János (1941-2014)
vízilabdázó olimpiai bajnok az
állatorvosi hivatást választotta*

sportpisztoly-lövésben indult az 1948-as londoni viadalon. Sportlövészetben a legtöbb érmet **Dr. Hammerl László** (1942) szerezte. Az 1964-es tokiói olimpián kisöblű puskával fekvő egyéniben világrekorddal (597 kör) lett aranyérmes, összetettben bronzérmes. Négy év múlva, Mexikóvárosban ezüstérmet nyert. A győzteszel azonos eredményt ért el, csak belső tízesei miatt került a dobogó második helyére. 1968-ban szerzett orvosi diplomát a SOTÉ-n. Szakorvosi képesítése fül-orr-gégészetből van. 1972-ben és 1976-ban is az olimpiai sportlövő csapat tagja. 1974-ben világbajnokságon, 1975-ben Európa-bajnokságon bronzérmes. Légpuskával és standardpuskával a szakág első magyar bajnoka. 1977-től 2004-ig – kis megszakítással – a magyar sportlövő válogatott szövetségi kapitánya volt.

A több mint kétszáz birkózó olimpiakunk közül **Dr. Varga Béla** (1889–1969) volt orvos. 1912-ben bronzérmet szerzett kötöttfogású birkózásban, középsúlyban (82,5 kg). A stockholmi olimpián a svéd Ahlgrent a kétórás küzdelem alatt háromszor vágta ugyan földhöz, de a vezetőbíró „véletlenül” mindig máshová tekintett, így szorult Varga a harmadik helyre. Az 1924. évi párizsi olimpián hatodiknak minősítették. Nyolcszoros magyar bajnok, Európa- és világbajnok birkózó. A Budapesti Tudományegyetemen 1914-ben avatták orvosdoktorrá. Sebészként kezdte pályáját, majd 1945-ig a budapesti Gyűjtőfogház kórházának volt vezető főorvosa.

*Dr. Kausz István (1937)
olimpiai bajnok párbajtőröző
sebészként dolgozott a Rókus
Kórházban*

vándorolt ki az Amerikai Egyesült Államokba, ahol fogorvosként praktizált. Az 1924-es párizsi olimpián már magyar hölgy is indult vívőszámokban. Tary Gizella színésznő, a harcos amazon, Santelli mester javaslatára indult Párizsban és az előkelő hatodik helyen végzett. Ő volt az első nő olimpiakunk.

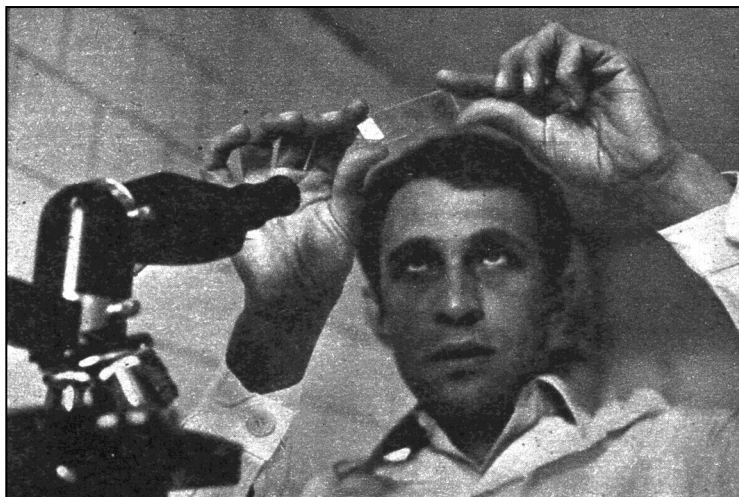
A többi csapatjátékban is találunk orvosokat. **Dr. Süvöltös Mihály** (1949) kézilabdázó olimpiakon igazságügyi orvos-szakértőként dolgozik. **Dr. Czinkán Tibor** (1929) Európa-bajnoki arany és ezüstérmes kosárlabdázó szülész-nőgyógyász. Az 1936-os berlini olimpián indult egyetlen egyszer magyar gyeplabda-csapat, amelyben **Dr. Birkás Dénes** (1907–1996) orvos is játszott. Labdarúgóink közül **Dr. Berkes István** (1950), ortopéd- és sport-szakorvos, **Dr. Sándor Zoltán** (1939) gyermekgyógyász lett.

Sportlövő olimpiakunk közül négyen választották az orvosi hivatást. **Dr. Lumniczer Sándor** (1896–1958) Magyarország egyik leghíresebb orvosdinasztiájának tagja, sebész-főorvos, nyolcszor nyert világ- és Európa-bajnokságot agyaggalamb-lövészetben. Élőgalamb-lövészetben is világbajnok lett. Az 1924-es párizsi olimpián futószarvas lövészet egyéni versenyszámában nyert, valamint agyaggalamb-lövészet egyéni és csapat olimpiakója lett. A fiúmei születésű **Dr. Berzsenyi Ralph** (1909–1978) fogorvos 1936-ban lett ezüstérmes kisöblű puskával. **Dr. Börzsönyi Lajos** sebész öt alkalos gyorspisztolyban és

*Dr. Konrád Ferenc (1945-2015)
olimpiai bajnok vízilabdázó
munka közben*

Az 1896. évi első újkori olimpián még nem képviselték hazánkat vívóink. 1900-ban Párizsban már öt fős csapattal vettek részt a versenyeken. Első érdemünket vívásban az ún. soron kívüli olimpiai játékokon Athénban 1906-ban bronzérem formájában szereztük meg. A vívócsapat tagja volt **Dr. Apáti Jenő** (1883–1959) fogorvos, aki 1906-ban szerzett orvosi diplomát Budapesten. 1908-ban, Londonban pedig kard egyéniben indult. 1907 és 1913 között a budapesti Stomatológiai Klinikán dolgozott. Az első világháborúban ezredorvos volt. 1930-tól az Országos Társadalombiztosítási Intézet (OTI) osztályvezető főorvosa lett. Az első aranyérmet a kardcsapat szerezte az 1908-as londoni olimpián, a csapat tagja volt **Dr. Földes Dezső** (1880–1950). A kardcsapat 1912-ben Stockholmban is bajnok lett. Földes ebben az évben

Dr. Fenyvesi Csaba (1943–2015) olimpiai bajnok párbajtőröző rákkutató orvos munka közben

vívószámokban, közülük hat lett orvos. **Dr. Nagy Ambrus** vívó (1927–1991) 1950-ben szerzett diplomát a Budapesti Orvostudományi Egyetemen, majd sebészként dolgozott. Ő az 1956-os melbourne-i olimpián lett ezüstérmes a párbajtőr-csapatnál. Az olimpiai játékok után már nem tért haza, hanem külföldön folytatta hivatását. **Dr. Mendelényi Tamás** (1936–1999) kardvívó Gerevich Aladárral, Kárpáti Rudolffal és Kovács Pállal – három kardozó fenoménal egy csapatban – lett a római olimpia bajnoka. Sebész és vívó szakodói diplomát is szerzett, 1979-től Angliában élt. A tokiói olimpián (1964) a párbajtőr-csapat szerzett aranyérmet. A csapat tagjai közül **Dr. Kausz István** (1932) sebész, érsebész és sportorvos lett, akinek hosszú évekig a Rókus Kórház volt munkahelye. **Dr. Nemere Zoltán** (1942–2001) fogorvosként dolgozott Németországban. Az 1968-as mexikói olimpián az orvosi pályára lépő vívóink közül **Dr. Fenyvesi Csabát** (1943–2015) és **Dr. Kalmár Jánost** (1942) is ott találjuk. A párbajtőr-csapatnál bajnok Fenyvesi patológus, rákkutató lett; később plasztikai (égési) sebészethől is szakképesítést szerzett. Kalmár János a bronzérmes kardcsapat tagja radiológus. **Dr. Kamuti Jenő** (1937) 1968-ban már harmadszor utazott a magyar olimpiai csapattal: Mexikóvárosban a törvívás egyéni versenyszámában szerzett ezüstérmet, mint ahogy négy év múlva Münchenben is. Sportszerű magatartásáért a Francia Vívó Szövetség felterjesztésére 1976-ban UNESCO Fair Play Díjjal tüntették ki. A MÁV Kórház és Rendelőintézet osztályvezető sebész főorvosa, 1996-tól 2001-ig kórházigazgató főorvosa volt. 1996-tól Nemzetközi Olimpiai Bizottság orvosi bizottságának tagja. 1972-ben a párbajtőr-csapat három egymást követő olimpián állhatott a dobogó legmagasabb fokára. A bajnokok között volt **Dr. Osztrics István** (1949) fogorvos és Dr. Fenyvesi Csaba is. Ő a párbajtőr egyéni versenyében Münchenben még egy aranyérmet szerzett.

Budapesti Orvostudományi Egyetemen végzett, majd szülész-nőgyógyász lett. A kilencvenes években újszerű, méhen belüli fogamzásgátlót szabadalmaztatott. Az 1954-ben Budapesten világbajnokságot nyert magyar öttusacsapat tagja volt **Tasnády Károly** (1929–2010), aki később ortopédsebész lett Münchenben.

A Semmelweis Egyetem karain végzett olimpiai bajnokok emléktáblája

Párizsban **Dr. Pósta Sándor** (1888–1952) kard egyéniben hármas holtverseny után első, a kardcsapat tagjaként második, törscsapatnál pedig harmadik lett. Pósta Kolozsváron szerzett orvosi diplomát, szájsebész-fogorvosként dolgozott és számos cikket publikált sportújságíróként is. 1928-ban kardcsapatunk újra aranyérmet szerzett Amszterdamban. Az „aranyos” csapatnak **Dr. Gombos Sándor** (1895–1968) is tagja volt, kard egyéniben pedig ötödik helyezést ért el. 1921-ben a Pázmány Péter Tudományegyetemen avatták orvosdoktorrá. 1927-ig nőgyógyászati gyakorlatot folytatott. 1927-től fogorvos, az OTI orvosa volt. 1896 és 1936 között nyolc olimpián 87 fő 23 érmet és 51 helyezést szerzett

Dr. Kovács Aladár (1932–2010) öttusázó olimpiai bajnok szülész-nőgyógyász lett

A SEMMELWEIS EGYETEM ORVOS, FOGORVOS ÉS GYÓGYSZERÉSZ KARI OLIMPIAI BAJNOKAI A XX. SZÁZADBAN			
FÖLDES DEZSŐ FOGORVOS	VÍVÁS	1908.	LONDON
PÓSTA SÁNDOR FOGORVOS	VÍVÁS	1912.	STOCKHOLM
GOMBOS SÁNDOR FOGORVOS	VÍVÁS	1924.	PÁRIZS
CSIK FERENC ORVOS	USZÁS	1928.	AMSTERDAM
SZÉKELY EVA GYÓGYSZERÉSZ	USZÁS	1936.	BERLIN
NOVÁK ÉVA ORVOS	USZÁS	1952.	HELSINKI
TEMES JUDIT ORVOS	USZÁS	1952.	HELSINKI
LITOMERITZKY MÁRIA GYÓGYSZERÉSZ	USZÁS	1952.	HELSINKI
KOVÁCSI ALADÁR ORVOS	ÖTTUSA	1952.	HELSINKI
MENDELÉNYI TAMÁS ORVOS	VÍVÁS	1960.	ROMA
HAMMERL LÁSZLÓ ORVOS	SPORTLÖVÉS	1964.	TOKIO
KAUSZ ISTVÁN ORVOS	VÍVÁS	1964.	TOKIO
BODNÁR ANDRÁS ORVOS	VÍZILABDA	1964.	TOKIO
NEMERE ZOLTÁN FOGORVOS	VÍVÁS	1964.	TOKIO
HESZ MIHÁLY FOGORVOS	KAJAK	1968.	MEXICO CITY
FENYVESI CSABA ORVOS	VÍVÁS	1968.	MEXICO CITY
		1972.	MÜNCHEN
		1972.	MÜNCHEN
OSZTRICS ISTVÁN FOGORVOS	VÍVÁS	1972.	MÜNCHEN
KONRÁD FERENC FOGORVOS	VÍZILABDA	1976.	MONTREAL
SUDÁR ATTILA FOGORVOS	VÍZILABDA	1976.	MONTREAL
SZÍVOS ISTVÁN FOGORVOS	VÍZILABDA	1976.	MONTREAL
ÁLLÍTTATTA AZ EGYETEMI TANÁRSÉG ÉS A MAGYAR OLIMPIAI BIZOTTSÁG			

Dr. Hargitai András (1956) úszó olimpiai bajnok az állatorvosi hivatást választotta (Részlet a Magyar olimpikon orvosok c. kiállításból, 2004.)

játszott. **Dr. Rozsnyai Huba**, aki a tokiói olimpián (1964) 100 méteres síkfutásban indult, és a 4x100 méteres váltófutásnak is tagja volt, fogorvos lett. Az atlantai olimpián 400 méter gáton indult **Dr. Kovács Dusan** orvos. Élsportoló atlétáink közül a gátfutó **Dr. Baranyai Ildikó** (1958) reumatológus. Itt kell megemlíteni, hogy az első újkori olimpia, az 1896-os athéni játékok első versenyszámának (100 m síkfutás), első versenyzője az egyes számmal rajthoz álló Szokoly Alajos (1871—1932) a Budapesti Tudományegyetem Orvoskarának harmadéves medikus hallgatója volt. Szokoly azonban később nem az orvosi hivatást választotta, hanem főlevéltárosként működött Hont vármegyében.

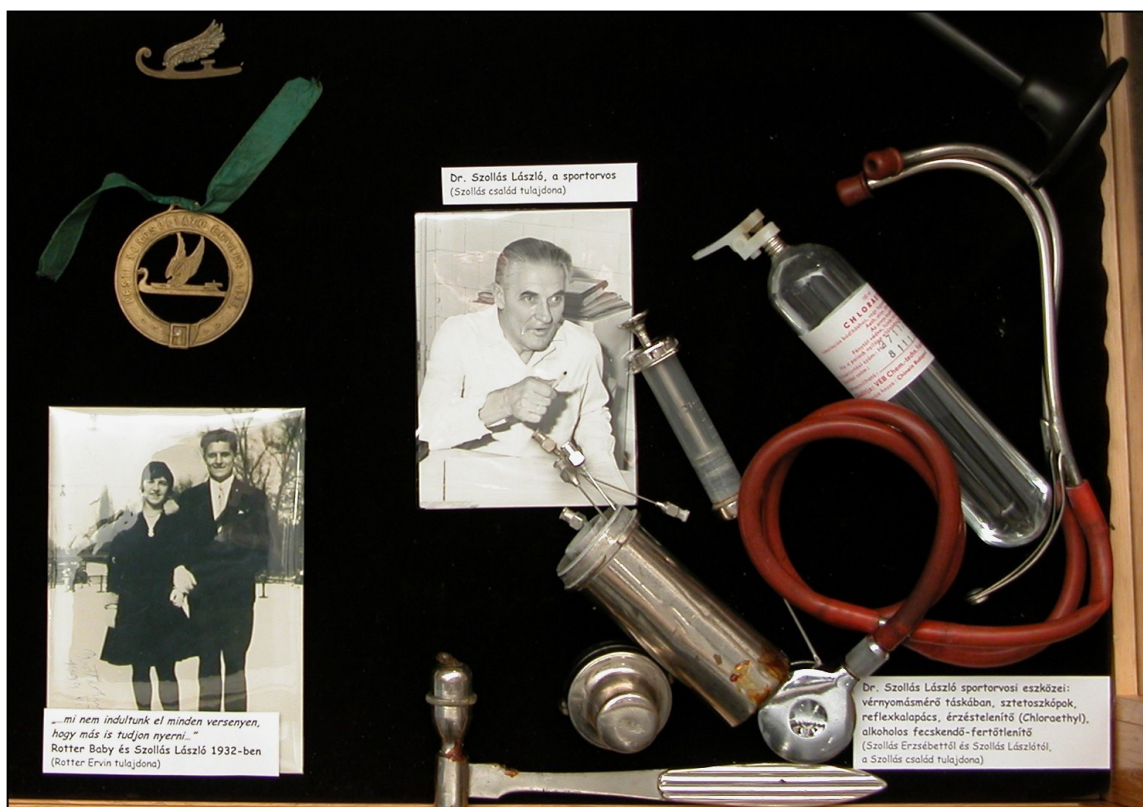
A következő téli olimpiáig még várni kell, de orvos olimpikonjaink között jó néhányat találunk, akik a téli versenyszámokban indultak. A téli olimpián szerzett két ezüst és négy bronzérem közül az utóbbi négyet olyan műkorcsolyázó párosaink nyerték, melynek férfitagjai orvosok lettek. Dr. Szollás László (1907—1980) és tanítványa Dr. Nagy László (1927—2005) választotta ezt a hivatást. Mindketten kapcsolatban maradtak a sporttal: évtizedeken át sportorvosként dolgoztak. Az 1932. évi Lake Placid-ban megrendezett III. Téli Olimpiai Játékokon Rotter Emília — Szollás László páros műkorcsolyázóink bronzérmét nyertek. Három egymást követő esztendő (1933, 1934, 1935) három világbajnoki címet hozott Szollás Lászlónak és Rotter Babynak. A következő olimpián, Szollás doktor már nem akart elindulni: „Ledoktoráltam, s gondolnom kell a jövőmre. Jelenleg címzetes segédorvos vagyok. A pontozásos versenyeken uralkodó légkör egyébként is már két éve elvette a kedvemet a versenyzéstől. Ellenfelekkel szívesen mérkőzöm, de a zsűri ellen – nem!” Szerencsére mégis elindultak a garmisch-partenkircheni olimpián (1936), és újabb bronzérmét szereztek. A negyedik helyet a Szekrényessy Piroska—Szekrényessy Attila páros szerezte meg. **Dr. Szekrényessy Attila** (1913—1995) fogorvos lett.

Dr. Magyar Zoltán (1953) tornász olimpiai bajnok

Atlétikai versenyszámokban induló olimpikon és élsportoló orvosok közül **Dr. Varasdi Géza** 1952-ben a 4x100-as váltófutásban lett bronzérmes. A jubileumi olimpián **Dr. Dávid Mihály** súlylökésben szerzett ezüstérmét. **Dr. Mező Béla** orvos a St. Louis-ban megrendezett (1904) olimpián 60 és 100 méteres síkfutásban és távolugrásban is indult. Az 1920-as évek olimpiáin ott találjuk a gerelyvető **Dr. Csejthey Lajost** (1895—1977). Csejthey egy kis vasi faluból származott, később Vasváron fogorvosként dolgozott, az 1940-es évektől pedig haláláig Csornán gyógyított. Az amszterdami olimpián 100 méteres síkfutásban induló **Dr. Hajdú Sándor** is az orvosi hivatást választotta. Az 1936-os berlini viadal két orvos olimpikonja a magasugró **Dr. Bodosi Mihály** (1909—2005), aki ortopédsebész lett és a súlylökő **Dr. Darányi József** (1905—1990), aki az állatorvosi hivatást választotta. Bodosi Mihály kezdetben nehéz körülmények között Komlón volt bányorvos, később visszatért Kaposvárra, ahol a megyei kórház traumatológiai osztályának létrejöttében jelentős szerepet

Dr. Nagy László testvérével, Nagy Mariann-nal versenyzett, három olimpián indultak. 1952-ben Oslóból már bronzéremmel érkeztek haza. Az 1956-os forradalom és szabadságharc miatt a következő téli olimpiára a huszonkilenc fős magyar csapat nem utazhatott el Cortina d'Ampezzoba. A Nagy testvérpár már külföldön volt és engedélyt kapott arra, hogy mégis elinduljon az olimpián: az alpesi városban bronzérmet nyertek! Világ bajnokságon kétszer végeztek harmadik helyen és Európa-bajnokok lettek 1950-ben, valamint 1955-ben. A testvérpár edzője volt Dr. Szollás László. Dr. Nagy László viszont a magyar bajnoknők közül Almássy Zsuzsát és Csordás Máriát készítette fel a versenyekre. Dr. Nagy Lászlónak köszönhető a dopping laboratórium kidolgozása és elindítása Magyarországon. Gyorskorcsolyázóink közül **Dr. Kovács Árpád** (1931) magyar bajnok, szülész-nőgyógyász lett. Nevéhez fűződik az 1961-ben először bevezetett csoportos terhestorna. **Dr. Martos Mihály** (1945) gyorskorcsolyázó olimpikon, (1964, 1968) országos csúcstartó, sportsebészként dolgozik. Jégkorongozó olimpikonjaink közül **Dr. Bikár Péter** (1945) fogorvos.

Dr. Szollás László (1907-1980) korcsolyázó olimpikon a sportorvosi hivatást választotta (Részlet a Magyar olimpikon orvosok c. kiállításból, 2004.)

Megjegyzés:

1. Az összefoglaló a Semmelweis Orvostörténeti Múzeumban 2004-ben megrendezett Magyar olimpikon orvosok című időszaki kiállítás alapján készült. (Forgatókönyv: Nagy Anita és Varga Benedek.) Külön köszönet illeti Dr. Szabó Lajost, Dr. Gömör Bélát, Schlegel Oszkárt, Dr. Hencsei Pált valamint a Magyar Testnevelési és Sportmúzeumot.

Ajánlott irodalom:

Dr. Gömör Béla: Ők huszonketten. Budapest, 2001.

Magyarok az olimpiai játékokon 1896—2000. Főszerk.: Dr. Aján Tamás. Budapest, 2000.

IFLA Trend Report - IFLA Trend jelentés

Vízvári Dóra

Állami Egészségügyi Ellátó Központ Országos Egészségtudományi Szakkönyvtára
vizvari.dora@aeek.hu

Történet

- 2012 november: az IFLA átfogó irodalomelemzést kezdeményezett, mellyel az aktuális trendeket körvonalazó témaköröket kívánta feltérképezni. 170 tételből álló bibliográfiát állítottak össze, töltötték fel az IFLA Trend online felületére.
- 2013 február: kutatók, tudósok, szakértők, újságírók, könyvtárosok, oktatási és információs szakemberek elemezték a tanulmányokat.
- 2013 március: kerekasztal-megbeszélés Mexikóban.
- 2013 július: kialakult az öt, legfontosabb irányvonalakat összefoglaló trend.
- 2013 augusztus: a szingapúri világkongresszuson tette nyilvánossá az IFLA a Trend jelentéseit.[1]

IFLA Trendek[2]

1. Az új technológiák megnövelik, de egyben be is határolják azok körét, akiknek hozzáférésük lesz az információhoz.

Információ-hozzáféréssel kapcsolatos trend.[3]

- Ha az információt ilyen könnyű megosztani, akkor lehet az bárki tulajdona?
- Digitális olvasási képesség és az információs írástudás hiánya egyenlőtlenségeket hozhat létre.
- Új kihívások elé állítja a könyvtárakat az információkeresésben. Versenytársat jelent az internet.

2. Az online oktatás demokratizálja és megváltoztatja a globális tanulást.

Az oktatás változásának trendje.[4]

Az online oktatás forrásainak gyors és globális elterjedése a tanulási lehetőségeket sokkal szélesebb körűvé, olcsóbbá és elérhetőbbé teszi.

- Ha az online oktatás ingyenes, akkor mennyit is ér valójában?
- Megnövekszik az élethosszig tartó tanulás jelentősége.
- A informális és non-formális tanulás meg fogja változtatni a munkában való elhelyezkedési lehetőségeket.

3. A magánélet és az adatvédelem határait újra kell definiálni.

A magáncélú adatokhoz kapcsolódó trend.[5]

A kormányok és hatóságok által birtokolt adatok megkönnyítik az egyén ellenőrizhetőségét. A magánéletre és a bizalomra komoly hatással lesz az online világ elterjedése.

- Ki is profitál a személyes információkból?
- Kialakul a magánszemélyek digitális lábnyoma, amibe beletartoznak a személyes adatai, a közösségi médiában létrehozott profiljai, a kommentjei, az online tevékenységének minden aspektusa.

4. A hipertérben keletkező közösségek érzékelik és erősítik az új hangokat és csoportokat.

A civil elkötelezettséggel kapcsolatos trend.[6]

Az Interneten létrejövő közösségekben sokkal több együttes cselekvésre van mód. Új hangadók jelennek meg.

- Ki szerzi meg a hatalmat az állami szektor-adatainak nagyobb átláthatósága által, a polgári hozzáférhetőség jogának kihasználásával - politikusok, állampolgárok vagy a vállalatok?

5. Az új technológiák megváltoztatják a globális információ-gazdaságot.

A technológiai változásokhoz kapcsolódó trend.[7]

A hálózati mobil eszközök elterjedése, a 3D-s nyomtatás lehetősége, fordítási technológiák elterjedése sok változást hoznak.

- Amikor a telefon, az autó, a karóra tudja, hogy merre jár a használója, akkor ki is irányítja valójában az életét?
- A gépi nyelvi fordítási lehetőségek ma már lehetővé teszik, hogy bárki, a világ bármely részén hozzáférjen és elolvasson számára idegen nyelven írt információkat. Milyen hatással lesz ez a könyvtárakra nézve?

A IFLA Trend Jelentések hatásai

2013 óta a világ 30 országában alakultak mozgalmak. 14 nyelvre fordították le a Trend Jelentést. Találkozókat, megbeszéléseket szerveztek. Több országban a könyvtári törvényhozásban, az országos stratégiák megfogalmazásában is felhasználták az irányelveket. Megkezdődött az 5 fő nyomvonal részletezése, továbbgondolása.

Kiemelendő tanulmányok a világból[8]:

Ausztrália

Az ausztrál könyvtárosok szervezetének elnök-asszonya az éves ülésen a bevezetőjében a következő 3 megállapítást tette. Három csapda, amelyet a könyvtárak elkövetnek:

1. Fizikai csapda: a létező beruházások megakadályozzák az újabb, frissebb beruházások melletti döntéseket.
2. Pszichológiai csapda: a könyvtárak vezetői arra fókuszálnak, hogy miben voltak sikeresek a múltban, s nem foglalkoznak az új kihívásokkal.
3. Stratégiai csapda: a jelen kihívásaira fókuszálnak, nem próbálnak a jövőnek tervezni.

Ausztria

2014-ben, a szokásos, kétfévente tartandó országos összeövetelt a Trendek ismertetésének, továbbgondolásának, adaptálási terveinek szentelték. A 450 fős kongresszus elég nagynak bizonyult ahhoz, hogy az ország minden területére eljussanak a Jelentések.

SWOT analízis segítségével határozták meg az osztrák könyvtári helyzet erősségeit, gyengeségeit. Országos programot dolgoztak ki.

A munka a továbbiakban tartományi szinten zajlott. Továbbképzéseket, megbeszéléseket szerveztek.

Az országos könyvtáros képzés számára tantervet dolgoztak ki, amellyel beépíthetőeké váltak az IFLA trendek a könyvtárosok felsőfokú oktatásába. Ezek a tananyagok 2016-ra jelennek meg az ausztriai könyvtáros képzésben.

Dánia

A Trendeket már a megjelenést követő hónapban megtárgyalták, konferenciát szerveztek és lefordították dán nyelvre a Jelentést.

A kulcstémáik egyikét maguk jelölték ki: közkönyvtárak az összetett digitális környezetben.

A másik kulcstémát egy országos botrány adta: 2014. májusában nagy publicitást kapott egy eseménysorozat, mely során dán celebek és politikusok hitelkártya forgalmi adatai kerültek nyilvánosságra. Az adatokat vélhetőleg egy alkalmazott szolgáltatotta ki egy magázinnak.

Észtország

Észtországban igen aktív tevékenység indult az IFLA Trendek kapcsán. 2013 augusztusa óta 13 rendezvényt szerveztek e témakörben. Ez évi négy országos konferenciát, kongresszust jelent. Az észt könyvtári szervezet a gyors adaptálók közé tartozott, szinte a megjelenést követően megindultak az egyeztetések. Egy részletesebb stratégiai fejlesztésen dolgoznak.

Finnország

A Trendek megjelenése elsősorban a digitális szolgáltatások fejlesztésére volt nagy hatással. A költségvetés tervezésébe, a nemzeti stratégia kialakításában figyelembe vették a Trendek megállapításait.

Kiemelkedő a finn e-kölcsönzési szolgálat fejlesztése. A Helsink Metropolitan Area Libraries (HELMET) e-kölcsönzési megoldása pilot szolgáltatásként indult, végül mintája lett minden nyilvános könyvtár számára, 2015-re általánossá vált az országban.

2016-ban új könyvtári törvényt fogadtak el. Ebben kiemelik a digitális tér, a mindenki számára való hozzáférés és helyi, fizikálisan elérhető könyvtári terek fontosságát egyaránt.

Olaszország

Már 2013 novemberében lefordították az IFLA Trendeket. Az olasz könyvtári egyesület (ILA) felismerte, hogy a könyvtáraknak szorosan együtt kell működniük a digitális tartalomszolgáltatókkal, e-könyv kiadókkal. Új e-kölcsönzési konzorciumot hoztak létre, mellyel növelhették az olasz e-könyvek olvasását a könyvtárakban.

Stratégiát dolgoztak ki a könyvtárosok számára az új területek felfedezésére, mint például a self-publishing, open access publishing.

2014 óta az életen át tartó tanulás is bekerült a könyvtárak szolgáltatásai közé. Fontos célként jelölték meg, hogy a könyvtáraknak a tudás és tanulás helyszínévé kell válniuk.

Felismerték, hogy tervekhez szükséges megnyerniük a helyi, illetve országos döntéshozók támogatását.

IFLA Trend Report Update - 2016

2016-ban az IFLA frissítette az elemzéseit a könyvtári és információs környezet aktuális kihívásaival kapcsolatban. Az IFLA Trend Jelentései katalizátorként hatottak a nemzetközi könyvtári közösségben.

A különböző földrajzi régiók a különböző kérdésekre helyezték a hangsúlyt. Ezek közül Európa főbb témakörei:

- Új kihívások a szerzői jog, digitális tartalmakhoz való hozzáférés, e-kölcsönzés terén.
- A privát szféra eltűnése az ellenőrzés lehetőségét, vagy a hatalom forrását jelenti?
- A könyvtárosok tudásbeli és kompetenciabeli hiányosságait csökkenteni kell.
- A könyvtárak közötti stratégiai együttműködések erősítésére van szükség.
- A könyvtáraknak jobban kell fókuszálniuk a felhasználóik igényeire.

Még mindig aktuálisak az IFLA Trendek?

1. Új technológiák, új jogok, újhozzáférések

Az USA-ban elterjedt First Sale Act alapján vezetik le a könyvtárak szabad könyvkölcsönzési jogát, de ez már nem igazítható rá az e-könyvekre. A digitális tartalmak esetén nincs szó elhasználódásról sem. A jelenleg a könyvtárak általában nem szerzői jogi törvényre hivatkoznak az e-könyv kölcsönzés során, hanem a szolgáltatókkal licenz megállapodásokat kötnek. Az Európai Unió 2015-2018-as Kulturális Munkatervében található: „Az olvasás népszerűsítése digitális környezetben, a hozzáférés és a közönségépítés ösztönzése érdekében. A szabályozási keret feltérképezése, különös tekintettel az

engedélyezési gyakorlatokra, a határon átnyúló szolgáltatásokra és a közkönyvtári e-könyvkölcsönzésre.”

2. Az online oktatás demokratizálni és egyben zavarni is fogja a globális tanulást

Az online oktatási források növekvő terület, mely a Trend Jelentésekben is megjelenik. Amerikai kutatások feltárták, hogy a tanulók egyszerre igénylik a hagyományos szemtől-szembeni oktatást és az online kurzusokat. Egyes, akár vitatható, álláspontok szerint a könyvtáraknak érdemes szerepet vállalniuk az online és személyes tanulási lehetőségek kapcsán. Át kell gondolniuk, hogy milyen szerepet vállalnak a modern oktatásban.

3. Adatvédelem

Az IFLA Trendek megjelenése óta valóban aktív kérdéssé vált a magánadatok védelme. Több esemény is erre terelte a világ figyelmét: Wikileaks iratok, a Panama-iratok (offshore cégek adatai) kerültek nyilvánosság elé, de a jelenlegi amerikai elnökválasztás eseményei is ide sorolhatóak. Amíg Afrikában és Ausztráliában a magánadatok magas szintű védelme a fontos, addig Európában az átláthatóságot is igyekeznek szem előtt tartani. 2015 augusztusában az IFLA Comitee közleményt adott ki. Ebben ajánlást tesz a könyvtárak számára a felhasználók adatainak védelmével kapcsolatban.

A digitális adatvédelem másik fontos területe az internetes oldalak adathasználati szabályzatai. Itt általában leírják a felhasználó számára, hogy az általa megadott adatokat hogyan kezeli az adott oldal. Ezt a szabályzatot el is kell fogadnia a felhasználónak, ám azt csak ritkán olvassa végig. Egy tanulmány szerint ha minden egyes szabályzatot elolvassunk az elejétől a végéig, akkor évente 80 órát töltenénk ezzel.

Harmadik területe a digitális adatok védelmének, az úgynevezett digitális lábnyom. Bármit csinálunk az interneten, annak nyoma marad és visszakereshető: felhasználói fiókok, nyilvánossá tett fotók, általunk megadott személyes adatok, commentek. Több eset is történt a világban, amikor egy munkahelyi felvételt azért utasítottak el, mert olvasták a jelentkező 5-10 évvel korábbi bejegyzéseit.

4. Hipertérben alakult közösségek

2013 óta egyre több tanulmány foglalkozik azzal, hogy hogyan viselkednek az emberek a digitális környezetben. Úgy tűnik sokkal több emocionális megnyilvánulást engednek meg maguknak, mint tennék azt egy szemtől szembeni kommunikáció során. Gyakoriak a megalázások, nagyon éles kritikák, a verbális bántalmazások (bullying), modern szóval leírva „trollkodás”. Gyakran a kriminalisztika területére is átkerül ez a kérdés: szexuális zaklatások, pszichiátriai esetek online megnyilvánulásai mindennapossá kezdenek válni. Mégis remélhető, hogy az interneten és online térben felnőtt generáció kialakítja a saját, online kommunikációs normáit. De erre a kérdésre az idő adja majd meg a választ.

5. Új technológiák átalakítják a globális információ-gazdálkodást

3D nyomtatás, közösségi gazdálkodás, blokklánc technológia

Közösségi gazdaság – Sharing economy

Hasonló szinonima a megosztott gazdaság kifejezés is. Az internet hétköznapi eszközzé válásával jelentek meg az új alkalmazások, megoldások. A Közösségi gazdaság tudáshoz, áruhoz, szociális rendszerekhez való közösségi hozzáférést tesz lehetővé. A felhasználók akkor juthatnak hozzá forrásokhoz, amikor csak szükségük van rá, anélkül, hogy meg kéne vásárolniuk egy terméket. Ez egy közösségi birtoklási forma. Internet alapú rendszer, ahol a felhasználók közvetlenül egymással kommunikálnak.

Példák:

- eBay: egy piactér.
- AirBnb: magán-szálláshelyek megosztása. Hasonló ehhez a Couch-surf = „kanapészőrf”, ahol nyitott szellemiségű lakástulajdonosok kvázi szálláslehetőségként ingyen felajánlják turistáknak a kanapéjukat egy-két éjszakára.

- Uber: Egy alkalmazás segítségével az utasok nem taxit hívnak, hanem egy sofőrt, aki nem feltétlenül taxis, de némi pénzért cserébe elviszi az utast a kívánt helyre. Ehhez hasonló az Oszkár nevű közösség, ahol egyébként is úti céljuk felé tartó autósok felajánlják a szabad férőhelyeiket, az utiköltséget így megosztják.
- Spotify, Netflix: zenei és filmes alkalmazások, ahol havi díjért lehet korlátlanul online zenéket és/vagy filmeket nézni.
- MOOC: Massive Open Online Courses: ingyen, vagy havi díjért igénybe vehető online tanfolyamok, oktatási anyagok portálja.

Blokklánc technológia – Blockchain technology

„A Blockchain, azaz a blokklánc technológia lényege, hogy lehetővé teszi a különböző értékek egyszerű cseréjét, ezáltal feleslegessé válnak a felügyeletek, a banki illetékek és díjak, valamint a bonyolult azonosítóeljárások. A tranzakciók történetét egymástól független és egyenrangú számítógépek tartják nyilván és bővítik tovább, melyekhez bárki csatlakozhat. ...

Ennél a területnél kell megemlíteni a Bitcoin-t, mint online fizetőeszközt. A Bitcoinnal végzett fizetési műveletek előnye, hogy nincs szükség névre, lakcímre, kártyaszámokra, ráadásul alig van egyéb díja. Ugyanakkor a Bitcoin hátránya, hogy visszaélésekre adhat lehetőséget és az árfolyam borzasztó hektikusan változik akár néhány órán belül is.”

Kulcspontok a jövő felé

A könyvtárak szerepe

Több ország tanulmányaiban is szerepel ez a kérdéskör. Konszenzusos megállapítás, hogy a könyvtáraknak magukévá kell tenniük az új technológiákat, el kell igazodniuk az új környezetben, szélesebb közönséget kell kiszolgálniuk. Több tanulmány is előrevetíti, hogy az új technológia veszélyezteti a könyvtárak hagyományos szerepét olyan területeken, mint az információs tudás, az intellektuális tulajdon és az adatgazdálkodás. Ugyanakkor megállapítást nyert, hogy folyamatos feszültség van aközött, hogy a könyvtárak felöleljék az új technológiai lehetőségeket és közben ellássák a jelenlegi funkciójukat a jelenlegi közönségük irányába.

A könyvtáraknak figyelmesen fel kell készülniük. El kell hagyniuk, újra fel kell találniuk, és frissíteniük kell a könyvtári szolgáltatásokat a felmért igények irányába. Fontos, hogy újra kell képzelniük a könyvtár szerepét a gyorsan változó világban. A bizalom, a semlegesség, a szabad és egyenlő hozzáférés, a szabad önkifejezés azok az alapelvek, amelyeket újra kell tervezniük a könyvtáraknak az új környezetben.

Megjegyzendő, hogy a könyvtárak egy része már most is egyszerre létezik fizikális valójában és a virtuális térben is. További megállapítást nyert, hogy a könyvtárak szolgáltatásai egyre inkább digitalizáltak és távhasználatot tesznek lehetővé.

Tudás, infrastruktúra, finanszírozás

Hangsúlyozott pontja az IFLA Trendeknek a könyvtárosok tudása és képessége. Ez magába foglalja azt a tudást, amelyet a felhasználók igényelnek a digitális tartalmakhoz való hozzáférés során, amellet az a tudást is, amely teljesíti a könyvtárak feladatát a változó digitális környezetben. Ausztria, Ausztrália és Észtország már megtette azt a lépést, amellyel az új ismereteket beépítheti a könyvtáros képzési programjába.

„Fontos szerepe van az egyéni, folyamatos tanulásnak és a régi megoldások elengedésének, még akkor is, ha azok nagyon kényelmesek számunkra.” (IFLA elnök-asszony, Donna Scheeder, 2016 április)

Stratégiai koordináció és együttműködés

Szintén kiemelt megállapítás, hogy a könyvtáraknak nagyobb stratégiai együttműködésekkel kell kialakítaniuk. Szükség van nemzeti és regionális szintű összefogásra. Nemcsak egymással kell kapcsolatot kiépíteniük, de a helyi érdekelt felekkel, döntéshozókkal is.

„azzal, hogy együtt dolgozunk, a jövő egy olyan vízióját teremtjük meg, amelyben minden egyes könyvtáros átélheti azt az örömet, hogy minden nap tudja, hogy hozzájárul az emberek életének jobbra fordulásához.” (IFLA elnök-asszony, Donna Scheeder, 2016 április)

Bibliográfia

- [1] Riding the Waves or Caught in the Tide: Insights from the IFLA Trend Report, 2013
- [2] Dippold Péter: Trendek az európai könyvtárügyben. - In. Könyvtári figyelő. – 2014. 60. évf. 1. sz. 71-77 p.
- [3] <http://trends.ifla.org/access-to-information>
- [4] <http://trends.ifla.org/online-education>
- [5] <http://trends.ifla.org/privacy-and-data-protection>
- [6] <http://trends.ifla.org/hyper-connected-societies>
- [7] <http://trends.ifla.org/new-technologies>
- [8] IFLA Trend Report 2016 Update
- [9] IFLA Trend Report 2016 Update
- [10] <http://ki.oszk.hu/ekonyvek/vita-es-trendek-az-amerikai-konyvtari-e-konyv-kolcsonzesben/>
- [11] [http://kultura.kreativeuropa.hu/letolt/KrEu/OMC/Az olvasas nepszerusitese %20a digitalis kornyezetben.pdf](http://kultura.kreativeuropa.hu/letolt/KrEu/OMC/Az_olvasas_nepszerusitese_%20a_digitalis_kornyezetben.pdf)
- [12] <http://www.moocs.co/>
- [13] <http://ec.europa.eu/justice/data-protection/>
- [14] <http://konyvtartudomany.elte.hu/KONYVTAR/dolgozatok/2015a2/sharingeconomy.html>
- [15] <https://sg.hu/cikkek/116908/az-egesz-vilagot-megvaltoztathatja-a-blockchain>

Felhasznált irodalom

- <http://trends.ifla.org/>
- Riding the Waves or Caught in the Tide: Insights from the IFLA Trend Report, 2013
- IFLA Trend Report 2016 Update
- Dippold Péter: Trendek az európai könyvtárügyben. - In Könyvtári figyelő. - 2014 60. évf. 1. sz.
- <http://ki.oszk.hu/ekonyvek/vita-es-trendek-az-amerikai-konyvtari-e-konyv-kolcsonzesben/>
- [http://kultura.kreativeuropa.hu/letolt/KrEu/OMC/Az olvasas nepszerusitese %20a digitalis kornyezetben.pdf](http://kultura.kreativeuropa.hu/letolt/KrEu/OMC/Az_olvasas_nepszerusitese_%20a_digitalis_kornyezetben.pdf)
- <http://ec.europa.eu/justice/data-protection/>
- <http://konyvtartudomany.elte.hu/KONYVTAR/dolgozatok/2015a2/sharingeconomy.html>
- <https://sg.hu/cikkek/116908/az-egesz-vilagot-megvaltoztathatja-a-blockchain>

„Felszálltam egy hajóra és azóta is ezen a hajón ülök”

Beszélgetés Dr. Debrődi Gáborral a Mentőműzeum igazgatójával

A MOKSZ 2016. június 9-én rendezett szakmai napja keretében többek között látogatást tettünk a Kresz Géza Mentőműzeumban (Múzeum) is. A látogatást Dr. Debrődi Gábor, a Múzeum igazgatója szervezte meg számunkra. Ott jártunkkor beszélgettünk vele szakmai életútjáról. Tettük ezt azért is, mert 2016-ban Ő vehette át a Zsámboky János emlékérmét. Az évente kiosztható emlékérmét az kaphatja meg, aki az orvostörténelem művelése terén jelentős kutatási, szakirodalmi, tudományos szervezési és ismeretterjesztési tevékenységet végez.

Aznap is frissen, fürgén, sportosan érkezett munkahelyére. Pár percet kért, hogy átöltözhessen – ugyanis többnyire biciklivel jár – majd dolgozószobájába invitált. A falon függő emlékérmét mutatta meg nem kis büszkeséggel és meghatottsággal, majd a sarokban álló fogasra hívta fel a figyelmemet:

– Gyermekeknek varrattam mentős gyermekegyenruhát, mert nálunk évek óta van „Te is tudsz segíteni” óvodások és kisiskolások számára elsősegély oktatás. Nem csak Budapestről, de vidékről is fogadunk csoportokat.

A Múzeumba vezetett. Ott egy nagyon kopott, de kényelmes szófa áll a kiállított tárgyak és vitrinek között. Erre telepedtünk le és kezdtünk el beszélgetni.

– Ez egy értékes világ, hiszen a mentőszolgálat értéket közvetít. Nem csupán a betegellátás, a gyógyító munka a feladatunk. Az elmúlt évek alatt rengeteg érték halmozódott itt fel, ezeket is őriznünk, közvetítenünk kell. Ha a mentőkről beszélünk, mindenkinek a balesetek jutnak az eszébe. Pedig egyéb más érték is körülvesz bennünket, amelyek nem csupán a tárgyakat, de tudást, felkészült munkatársakat, fejlesztő szellemiségű bajtársakat jelentenek. Persze közülük sokan már nem élnek... de nem feledhetjük őket. Nagyon nagy dolgok történtek itt...

*A Dr. Debrődi Gábor tulajdonában lévő
Zsámboky János érme*

A századfordulón kezdődött minden, egy remekül megszervezett mentőintézménnyel, melyet 1887-ben Kresz Géza hozott létre.

Azóta rengeteg újdonság jött be a medicinába, pl. az ampullás gyógyszerek, melyeket a mentők már az első pillanattól kezdve alkalmaztak. Ezeket Magyarországon állították elő. Szponzorok mindig kellettek, így a médiában megjelent hirdetéseknek is nagy szerepük volt. Na persze eleinte nem is voltak a mentéshez megfelelő eszközök. Itt az épületben a kivonulások közötti időszakban próbálták előállítani, forralni, elkészíteni, sterilizálni az eszközöket, méretre vágni a kötszereket. Találékonyságuk határtalan volt. Például ott van az a közönséges kukta, amelyben kifőzték a műszereket, de mutathatnám a házi készítésű pacemakert, mely eredetileg egy szappantartó volt, mégis nagyon jól működött. A beteg kórházi átadásakor a fogadó kórház orvosai tréfának hitték, hogy ez egy életmentő készülék. A pénztelenség volt, amely ennyi kreativitásra sarkallta a kollégákat. Például a vastüdő hiányában hogyan próbáltak levegőbefújást alkalmazni? Mechanikusan, a páciens karjait emelgetve és a felsőtestre különböző „kütyüket” szerelve, melyek mozgásban próbálták tartani a mellkast.

Rengeteg mondanivaló lett volna még, hiszen a körülöttünk lévő vitrinek teli voltak olyan eszközökkel, amelyek méltán számíthatnak bárki érdeklődésére... Én azonban Debrődi Gábort szerettem volna kissé jobban megismerni.

–Kérem, beszéljen magáról! Úgy tudom, mentőzik, tanít, előadásokat tart, a Mentőműzeumot igazgatja...

–Engem a Jóisten erre predesztinált, kiválasztott, hogy mentős lehessen, hogy itt dolgozhassak. Úgy érzem, hogy minden társadalmat a segítség, a szeretet, a mások iránti lojalitás, az emberség tart össze. Minden nap különösen jó érzéssel kelek fel és kérdezem magamtól: Ez tényleg én vagyok? Ez tényleg velem történt meg? Mentősként dolgozhatok és irányíthatom a Mentőműzeumot? Jóleső érzés tölt el, mikor haza érek és a négy fiam megkérdezi: Édesapa, mi volt ma a Mentőműzeumban? Boldog és büszke vagyok, jól érzem magam a bőrömben!

1989-ben jöttem a mentőszolgálathoz azzal a céllal, hogy segítsék!

Egyszer láttam egy balesetet, a sérültek látványa nagyon megindított. Egy hang szólalt meg ott legbelül, azt mondta, hogy itt a helyem.

13 éves korom óta történész vagy orvos szerettem volna lenni. Akkoriban olvastam Mika Waltari: Színuhe című regényét, melyben a főhős egy orvos, még hozzá egy leleményes orvos, aki hol jómódú, hol végtelenül szegény volt, de mindig tudott segíteni az elesett embereken.

A mentőzés is vonzott, tetszett ez a férfias, katonás, egyenruhás világ ezért egészségügyi szakiskolába iratkoztam be, ahol ápolóasszisztensként végeztem. Később elvégeztem a mentőszakápolói tanfolyamot, majd a Pécsi Tudományegyetemen folytattam a tanulmányaimat történelem szakon. Régi vágyam teljesült ezzel is, hiszen egyre közelebb kerülhettem az orvoslás történetéhez. A tanulmányaim során rendszeres látogatója voltam az Országos Széchényi Könyvtárnak. Szenvedélyesen böngészttem a régi szakfolyóiratokat, különösen a mentés története bilincselte le.

Az egyetem elvégzése után a Mentőműzeum akkori igazgatója, Papp Zoltán főorvos bajtárs igen nagy szeretettel fogadott. Azóta itt dolgozom. Persze nem hagytam abba a kivonuló munkát sem. Havonta ugyan csupán kétszer van időm életközeli, belülről megtapasztalni a szakmát, de nem tudom másképpen elképzelni az életemet. Amikor a mentőkhöz kerültem, úgy éreztem, hogy felszálltam egy hajóra és azóta is ezen a hajón ülök. Ahhoz, hogy hitelesen végezhessem a kutatómunkát, érezni kell az illatokat, a szagokat,

hallani kell, ahogy a tűzoltók a lemezeket vagdossák, ahogy recseg-ropog az üveg a lábunk alatt. Persze ezek szörnyű dolgok, de át kell élni ezt a katartikus élményt. Ott vagyunk, hogy segítsünk, hiszen valakik csak ránk számíthatnak és bíznak bennünk, mint mentősben. Valami ilyesmit érzek orvostörténészként is: hitelesen közvetíteni a múltat.

Ezt ismerte el a Magyar Orvostörténeti Társaság, amikor felvett pár évvel ezelőtt a tagjai sorába. Aztán Dr. Kapronczay Károly és a Társaság ajánlására a Magyar Tudományos Akadémia Orvostörténeti Munkabizottságának meghívott állandó tagjaként tevékenykedhetem. Gyönyörű a mi hivatásunk. Annyi szép példa van előttem. Annyi sok lemondás, önfeladás kell és kellett ahhoz, hogy minden jól működjön. Gondolok itt a háborúkra, vagy 1956-ra, amikor a bajtársainkat senki nem kötelezte arra, hogy kivonuljanak. Ők azonban gondolkodás nélkül

A Múzeum egy kissé megkopott, de kényelmes szófája

A „Te is tudsz segíteni” c elsősegély oktatáson az óvodások és kisiskolások számukra varratott – igazi – egyenruhába bújhatnak

mentek, ha kellett a tűzharcok közepébe is, hogy onnan a sérülteket kihozzák és aztán például itt a Pincekórházban ellássák őket. Annyi mindent adtak a mentők ennek az országnak!

–*Úgy hallottam Pécsen is tanít...*

–Nagyon hálás vagyok Dr. Betlehem József dékán úrnak, hogy meghívott az Egészségtudományi Karra mentéstörténetet tanítani. 2008 óta nagy örömmel veszek részt az oktatásban. A hallgatók is érdeklődők, én pedig szívesen segítem őket. Az egyes témakörökhöz gazdag képanyagból álló diasorozatot állítok össze a számukra. Fontos megértetni velük, hogy már egy évszázada működik ez a szakma, amit ápolnunk kell. Ha mi nem törődünk a múlttal, velünk sem fog törődni senki. A mi szakmánk olyan, hogy a generációk egymásnak adják át azokat a gyakorlati tapasztalatokat, amelyből az egész összeállt.

Jó a kapcsolatom a hallgatókkal. Előfordult már, hogy egy végzett évfolyam itt a Múzeumban tartott találkozót. De egy-egy rendezvényen is összefutok velük. Hangos „Jó napot tanár úr”-ral fogadnak. Én meg kérem őket, hogy inkább tegeződjünk, hiszen bajtársak vagyunk!

–*Köszönöm szépen a beszélgetést!*

Debrődi Gábor neve a MATARKA adatbázis tizenhárom rekordjában fordul elő és négy könyve található az Országos Széchényi Könyvtár katalógusában:

- A magyarországi mentésügy története. 1769-2012. Bp. 2012.
- 110 éves a marcali mentés. Marcali. 2011.
- A magyarországi mentés történetének rövid ismertetése: [jegyzet a mentőtiszt szak hallgatói részére]. Pécs. 2010.
- A szabadság vére: forradalmárok, életmentők, megtorlók: a főváros egészségügye az '56-os forradalom és a megtorlások idején. Bp. 2006.

Jelenleg a Mentők a Hargitán című könyvét írja, mely 2017-ben fog megjelenni.

The screenshot shows the MATARKA database interface. The search results for 'debrődi gábor' are displayed. The left sidebar contains search filters: 'Mettől (év): 1800', 'Meddig (év): 2016', 'Szakterület: Válasszon szakterületet!', 'Folyóirat: Válasszon folyóiratot!', and checkboxes for 'Teljes szöveggel elérhető cikkek' and 'Az EPA-ban archivált cikkek'. The main content area shows 'Találatok Összesítő lista' with a magnifying glass icon. It lists 'Összes találat: Erre: "debrődi gábor" 13 cikk' and 'Találatok részletezése' with three categories: 'Szerzők nevében' (1 szerzőnév (11 cikk)), 'Cikkek címében' (3 cikk címében), and a link 'Visszatérés az oldal tetejére'.

*Lejegyezte: Dr. Gracza Tünde
PTE ETKK Pekár Mihály Orvosi és
Élettudományi Szakkönyvtár
gracza.tunde@lib.ptt.hu*

Hogy vannak nyugdíjas könyvtárosaink?

Köszönöm, jól vagyok! - válaszolja **Kerti Sándorné Klárka** a fehérgyarmati városi kórház volt könyvtárosa.

Klárka 1966-ban kezdett dolgozni főállású orvosi könyvtárosként az 1963. október 1-én átadott városi kórház orvosi könyvtárában Fehérgyarmaton. Eredetileg pénzügyi szakembernek készült, hiszen pénzügyibe járt, de a sors a könyvtárba vezérelte. Attól kezdve folyamatosan képezte magát, hogy a könyvtárszakmai ismereteket minél hamarabb és jobban elsajátítsa.

1969-ben szaktanfolyamot végzett az Országos Orvostudományi Könyvtár és Dokumentációs Központban és kitartó munkával egy rendkívül jó állománnyal rendelkező könyvtárat hozott létre.

Igyekeztem a munkámat a legjobb tudásom szerint odaadón végezni – mondta. Örömet jelentett számomra az évek során, hogy a könyvtár kialakításában és megszervezésében, fejlesztésében aktív szerepet játszhattam. Háromszor kaptam igazgatói dicséretet.

Pályája kezdetén nagyon sok segítséget kapott az OODK instruktoraiktól és a Kállay Rudolf Orvosi Könyvtáros Kollégáktól.

Hálás szívvel emlékszem vissza erre az időszakra. Munkám során nagyon sok szakmai rendezvényen, konferencián vettem részt, ahol számtalan kedves kollégát ismertem meg, akik sok segítséget is jelentettek számomra – vallotta.

Szolgáltatásait folyamatosan bővítette irodalomkutatással, témafigyeléssel, könyvtárközi kölcsönzéssel, 1978-tól bevezette a betegkönyvtári ellátást, melyet társadalmi munkában végzett. Önzetlensége a szakszervezeti munkában is megmutatkozott.

Egy ideiglenes kialakított kis helyiségben, osztályokról összegyűjtött kevés állományt felduzzasztotta. Mire nyugdíjba ment 4469 könyv, 3069 bekötött és 50 féle kurrens folyóirat állt az olvasók rendelkezésére. Fontosnak tartotta, hogy a mindenkori fejlődéssel lépést tudjon tartani. Figyelemmel kísérte, elsajátította és bevezette a legújabb lehetőségeit és a számítógépes információforrások beszerzésére mindig nagy hangsúlyt fektetett.

Sok egészségügyi szakdolgozónak, orvosnak segített a diplomája, szakvizsgálja megszerzésében.

Hitvallása: nagyon fontos a betegellátásban a precíz, pontos munka, melyhez a legfrissebb szakirodalmi háttérrel a könyvtár biztosítja. Mindig az olvasó érdekeit szem előtt tartva végezte munkáját, melyhez a pozitív visszajelzések adtak neki erőt és lendületet.

A szakmában eltöltött 40 év után, 2006-ban vonult nyugdíjba. Akkor a kórházi újság így írt róla: „Kitartásán, elkötelezettségén és sokszor fizikai szerepvállalásán is múlt, hogy intézményünkben az orvosi könyvtár a mai napig is működik és komoly segítséget nyújt orvosoknak és szakdolgozóknak egyaránt” (Impulzus, 2006)

Két felnőtt gyermeke van. Mónika Élelmiszeripari Főiskolát végzett élelmészvezető, Sándor az Egészségügyi Főiskola Ügyvitelszervezői szakán végzett rendszergazda.

A három unoka minden iskolai szünetet nála tölti, meg persze ha betegek, akkor is Nagymama ápolja őket. Sok születésnapi, névnapi torta került már ki a keze alól, de nagyon szeretik a mama receptje szerinti töltött káposztát és a milánói makarónit is. (A receptet várjuk!)

Ha teheti, szívesen néz vetélkedőket a televízióban, és szeretnek utazgatni a férjével – főleg Szabolcs-Szatmár-Bereg megyén belül – akit sajnós az idén júniusban veszített el.

Kertjében nevelgeti kedvenc virágait, többek között a rózsát, a gyümölcsfákat (meggy, cseresznye, szilva, alma, dió, som) pedig gyermekeiért és az unokákért ültették, de a friss zöldség is megterem a húslevesbe.

Köszönjük Klárka, hogy megosztottad velünk hogylétedet, kívánunk neked további erőt, egészséget, aktív nyugdíjas éveket!

Várjuk nyugdíjban lévő kollégáink beszámolóját a bede.jozsefne@szszbmk.hu, vagy a Dr. Kállay Rudolf Orvostudományi Szakkönyvtár és Közművelődési Gyűjtemény 4400 Nyíregyháza Szent István u. 68. címre!

Bede Józsefné, Gyöngyvér

Szabolcsi Csilla

Pécsi Tudományegyetem Egyetemi Könyvtár és Tudásközpont
Pekár Mihály Orvosi és Élettudományi Szakkönyvtár

Könyvtárosi végzettségemet a Kaposvári Egyetem Csokonai Vitéz Mihály Pedagógiai Főiskolai Karán szereztem 2002-ben. Aztán a Siófoki Városi Könyvtárba kerültem, ahol részt vehettem helyismereti munkában és az olvasószolgálati teendőkben. Helyismereti kutatással már a főiskolai évek alatt foglalkoztam, aktívan vettem részt a TDK munkájában. A Sárközy István Gyűjtemény művelődéstörténeti jelentősége című munkám a 2001-ben Szombathelyen rendezett 25. Országos Tudományos Diákköri Konferencián különdíjat érdemelt ki. (A Sárközy István (1759-1845) – 1832-1836 között Somogy megyei másodalispán – nevét viselő gyűjtemény jelenleg a Csurgói Református Gimnázium Nagykönyvtára

tulajdonát képezi.) Szakdolgozatomat is ugyanebből a témából készítettem el.

2007-2011-ig a pécsi Istenkúti Közösségért Egyesület által működtetett művelődési házba kerültem. Nagyon érdekelt az Egyesület története, a létrejöttének az okai. Ezekkel kapcsolatban hallottam először az Istenkúti Iskola megszűnésének körülményeiről. 2011-ben a pécsi Csorba Győző Könyvtárban vállaltam önkéntes digitalizáló munkát. A szabadidőmben a Könyvtár Helyismereti Gyűjteményében kutattam. Kutatómunkám eredménye a "Miért éppen Istenkút?" : Oktatási és művelődési intézmények Istenkúton (1925-2015) című tanulmány, amely a Gyánti István és Kiss Zoltán által szerkesztett Történetek Baranyából : dolgozatok a Csorba Győző Könyvtár Helyismereti Gyűjteményének műhelyéből 2. kötetben jelent meg 2016-ban. Kiadója a Csorba Győző Könyvtár.

2016 márciusa óta dolgozom a Pekár Könyvtárban, mint könyvtári nyilvántartó. A sokféle feladat közül fő tennivalóm az MTMT adatbázis építésében való részvétel.

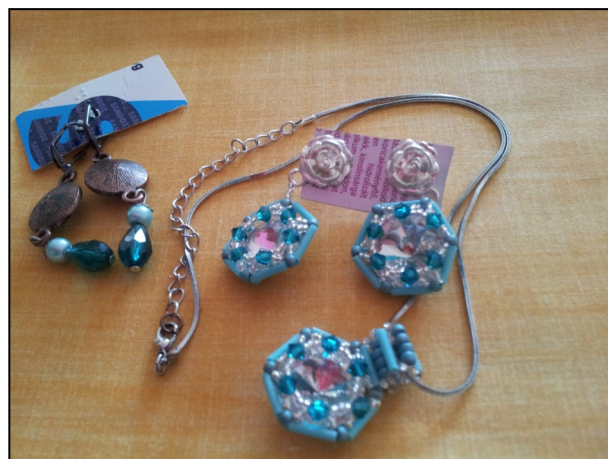
A nagy odafigyelést igénylő munka után a pihenést valamilyen kreatív tevékenység végzése és az olvasás jelenti számomra. Szeretek olvasni, főleg történelmi témájú könyveket. A nagy kedvencem a Rákóczi-szabadságharc és persze a már említett helyismereti témák.

A népi hímzések közül a színes kalocsai mintákkal, valamint a fehérhímzéses matyó és riselt terítőkkel foglalkozom legszívesebben. Emellett más kézműves technikákat is kipróbálok. Készítettem már gobelint, de ami a leginkább felkeltette az érdeklődésemet és a legkedvesebb időtöltésemmé vált az a gyöngyfűzés.

Hogy hogyan vált a hobbimmá?

Vagy 10 évvel ezelőtt egy lilás árnyalatú ruhát kaptam, amihez nagyon kellett volna valamilyen kiegészítő: hozzá illő nyaklánc, fülbevaló. Az ékszert, mint általában a nők, szeretem. Véleményem szerint a bizsuk sokszor jobban öltöztetnek mint a nemesfém társaik, egyszerűen azért mert a színek, formák, anyagok variációi sokfélék. Hozzáfogtam megfűzni a nyakláncot megcsinálni a fülbevalót. Ez az első szett még csak egyetlen szálra egymás után felfűzött gyöngyökből állt. Aztán a családom meglepett pár könyvvel, gyöngyékszer mintákkal. Mára már sokféle technikával készült kollekcióm van. Egyszer megszámoztam, akkor ötven különböző fazonú, stílusú ékszerem volt. Persze a számuk változik, ha megunok egy darabot, átfűzöm. Igaz ma már könnyű dolgom van: az internet adta lehetőségek, minták, anyagok sokaságának tárházát jelenti. Kipróbálok újfajta gyöngyöket, alapanyagokat, stílusokat. Amik a leginkább megfognak, azok a cseh és japán gyöngyök, valamint a klasszikus minták. Leginkább a mindennapokban hordható darabokat fűzök. Majdnem minden ruhámhoz készítek passzoló ékszert.

Néha mosolygok magamban, mert a mostani munkám – az MTMT adatbázis építésében való részvétel – tulajdonképpen pont olyan, mint a hobbim. Soha nincs vége! Újabbnál újabb javítások és hivatkozások kerülnek elő és azokat pontosan olyan precizitással kell az adatbázisba illeszteni, ahogy a helyüket kereső gyöngyöket egy leendő ékszerbe.

Bocsásd meg

Regele Tímea

Bocsásd meg nekünk Istenünk
A mosoly helyett hulló könnyeket,
A simogatás helyett öklbe szoruló kezeket,
Minden elforduló tekintetet,
És a fájdalmat, ami itt fészkel bennünk.
Kérlek, bocsásd meg nekünk.

Bocsásd meg nekünk Istenünk
A kedves szó helyett hangzó sértőt,
Az ölelő társ helyett a féltőt,
És az odaadó szeretet helyett a kérőt,
És az önzést, melytől sötét a lelkünk.
Kérlek, bocsásd meg nekünk.

Bocsásd meg nekünk Istenünk
Hogy egyedül vagyunk,
Az embereket, kiket magukra hagyunk,
Ha a tábortüzek körül egyre kevesebben vagyunk,
És a magányt, mert csak az lakik velünk.
Kérlek, bocsásd meg nekünk.

Bocsásd meg nekünk Istenünk
Az elhagyott gyermekeket,
A mesélő helyett hallgató bölcs öregeket,
A tanító helyett kóborló mestereket,
És a félelmet, amit legbelül érzünk.
Kérlek, bocsásd meg nekünk.

Bocsásd meg nekünk Istenünk
Amit mások elkövetnek ellenünk,
Hogy gyengék vagyunk még, s nem tiszta szívünk,
Hogy mi magunk megbocsátani nem merünk,
Az emléket – a múltat, az imát – a jövőt ha feledünk.
Kérlek bocsásd meg nekünk.

Gyöke Jánosné

1933-2016

Kolléganőnk Gyöke Jánosné, Schneider Mária 2016. szeptember 2-án halt meg. Temetése szeptember 23-án 14:30-kor volt a Pécsi Köztemetőben.

Marika 1975. január 1.-1988. június 30. között volt az akkor még Pécsi Orvostudományi Egyetem Központi Könyvtárának munkatársa. Az Ő feladata volt, hogy rendet és tisztaságot varázsoljon a könyvtár több mint 1000 négyzetméterén. Munkáját mindvégig vidáman és nagy odaadással végezte.

Könyvtárunkban mindig családias légkör uralkodott, amihez Ő is hozzájárult.

Szívesen hallgatta meg kisebb-nagyobb problémáinkat, adott azokkal kapcsolatos tanácsot. Ő főzött számunkra friss feketekávét, aminek illata belengte a könyvtár negyedik emeletét. Így mindjárt könnyebb volt a reggeli munkakezdés. A kávéhoz sokszor mesélt nekünk vidám történeteket a könyvtár múltjából. Olyan eseményeknek is tudója volt Ő, amelyeket senki más nem tudhatott csak az, aki ilyen „bizalmas munkakört” tölt be éveken át...

Nyugdíjazása után sem szakadt meg a Vele való kapcsolatunk, amit bizonyítanak a rendezvényeinken készült fényképek. Ő is visszavisszajárt a KÖNYVTÁRI KARÁCSONYOKRA amit minden munkatársunk igényel és várva vár.

Kedves Marikánk! Karácsonykor Rád is gondolunk, nyugodj békében!

A PTE ETKK Pekár Mihály Orvosi és Élettudományi Szakkönyvtár
Munkatársai nevében: Dr. Gracza Tünde

A folyóirat célja:

Az Orvosi Könyvtárak folyóirat célja aktuális orvosi könyvtárosi, könyvtárszakmai és egészségügyi témájú információk közzétele. Ezen belül megjelentet eredeti és összefoglaló közleményeket, beszámolókat, híradást ad szakmai képzési lehetőségekről, úti jelentéseket, MOKSZ tagkönyvtárakat érintő híreket közöl, valamint az orvos és könyvtáros szakma képző intézményeinek hallgatói számára publikálási lehetőséget biztosít, közli a hallgatók írásait, illetve azok kivonatát. A kéziratok elbírálásának, illetve elfogadásának joga a szerkesztőségé. Az eredeti közlemények elbírálása peer-review rendszerben történik.

Kéziratok beküldése:

A kéziratokat a szerkesztőség a gracza.tunde@lib.pte.hu e-mail címen fogadja. Az eredeti közlemények Orvosi Könyvtárakban való publikálásának feltétele, hogy a cikk korábban még nem jelent meg és az Orvosi Könyvtárakhoz való benyújtással egy időben máshova még nem került beadásra, valamint a kézirat benyújtását valamennyi szerző jóváhagyta és a közlemény a Helsinki deklaráció (1975, revízió 2008) előírásainak megfelel.

Az eredeti közlemények szerkezete:

A címlapon magyar és angol nyelvű cím, szerző(k) neve és munkahelye(i) (a szerző neve mellett felső indexszel jelölve); magyar és angol nyelvű összefoglaló max. 80-80 szó terjedelemben, megfogalmazásában a közlemény lényegét megragadó és annak szerkezetét követő; magyar és angol nyelvű kulcsszavak (max. 4-4); rövidítések jegyzéke (angol nyelvű rövidítések lehetőség szerinti lefordításával); szöveg (bevezetés, cél, módszer, eredmények, discussio/megbeszélés); irodalomjegyzék (Vancouver stílus); táblázatok, ábrák; táblázatok és ábrák jegyzéke; levelező szerző elérhetősége.

A Szerkesztőség címe: 7624 Pécs, Szigeti út 12.

A megjelent közlemények tartalmáért a szerzők felelnek.

For the content of the articles the authors are responsible.

Magyar Orvosi Könyvtárak Szövetségének
negyedévenként megjelenő hivatalos lapja

ISSN 2061-036X (nyomtatott)

ISSN 2061-0378 (online)

Honlap: <http://mokszt.webnode.hu/>

Facebook: <https://www.facebook.com/orvosikvtarak>

Kiadja: A Magyar Orvosi Könyvtárak Szövetsége

1125 Budapest, Diós árok 3.

Tel: +36 1 354-5369

Lapigazgató:

Dr. Palotai Mária, PhD – MOKSZ elnök

E-mail: palotai.maria@aeek.hu

Főszerkesztő:

Dr. Gracza Tünde

E-mail: gracza.tunde@lib.pte.hu

Társszerkesztő:

Kárpáti Zoltánné Tölgyesi Ágnes

E-mail: tolgyag@pandy.hu

Korrektor:

Bérczy Ildikó

E-mail: konyvtar@jahndelpeszt.hu

Angol nyelvi tanácsadó: Kiss Tamás

E-mail: kiss.tamas@lib.pte.hu

Szerkesztőség címe:

7624 Pécs, Szigeti út 12.

E-mail: gracza.tunde@lib.pte.hu

Adószám: 18230082-1-42

Nyomtatásban megjelenik 50 példányban

DOI: 10.18424/OK.2016.4

